

Dariusz Tański

Darmowy
Fragment

MAZURSKA PĘTLA ROWEROWA

SZLAK INSPIRACJI I PRZYGODY

**MAZURSKA
PĘTLA ROWEROWA**
SZLAK INSPIRACJI I PRZYGODY

Tytuł	Mazurska Pętka Rowerowa. Szlak inspiracji i przygody
Tekst	Dariusz Tański
Zdjęcia	Dariusz Tański Błażej Tański
Opracowanie graficzne	Dariusz Tański
Podkłady mapowe	© Autorzy OpenStreetMap.org Podkłady dostępne na licencji Open Data Commons Open Database License (ODbL)
Opracowanie graficzne map	Dariusz Tański
Prawa autorskie	Wszelkie prawa zastrzeżone Dariusz Tański.
Wydawca	Dariusz Tański ul. Armii Krajowej 52, 06-200 Maków Mazowiecki www.darektanski.pl

Wydanie drugie, rozszerzone
Maków Mazowiecki 2025

Dołożyłem wszelkich starań oraz skrupulatnie dopracowałem ten przewodnik, aby zagwarantować jego rzetelność i aktualność. Opierałem się na różnorodnych źródłach wymienionych na końcu przewodnika oraz własnych doświadczeń i wiedzy. Niemniej jednak nie mogę ponosić odpowiedzialności za ewentualne nieprawdziwe lub nieprecyzyjne informacje pochodzące z tych źródeł ani za zmiany zachodzące w rzeczywistym świecie. Nie odpowiadamy również za działanie i aktualizację stron internetowych podanych w niniejszym przewodniku.

ISBN 978-83-971961-5-5

DARIUSZ TAŃSKI

MAZURSKA PĘTLA ROWEROWA

SZLAK INSPIRACJI I PRZYGODY

Jak czytać ten przewodnik?

Ten przewodnik działa na dwa sposoby:

- ➔ Możesz czytać go jak dziennik fotograficzny – bogato ilustrowana trasa opowiedziana setkami zdjęć.
- ➔ Albo klasycznie – strona po stronie, jak przewodnik: są tu opisy miejsc, osobiste wrażenia i konkretne informacje.

Wewnątrz znajdziesz zarówno część opisową, jak i praktyczne wskazówki: gdzie zjeść, kupić dętkę, znaleźć nocleg.

Układ graficzny też pomaga – inny styl dla opowieści, inny dla informacji. Wybierz swój sposób i ruszaj w trasę.

SPIS NA SZYBKO

Wprowadzenie do wydania drugiego	7
Witaj,	9
Wstęp	10
Mazurska Pętla Rowerowa	17
Pomysł na Pętlę, czyli sposoby na przejazd przez MPR	41
PISZ	69
→ Tarki, dukty i piach	87
RUCIANE-NIDA	101
→ Poza szlakiem: Mazurska przyroda	117
→ Zmierzając do Mikołajek	133
MIKOŁAJKI	145
→ Na plażę i przez wieżę	163
MRĄGOWO	175
→ Pod krzyżackie mury	201
RYN	213
→ Dodatkowy dzień w Rynie	229
→ Jeśli gdzieś miało być trudno – to właśnie tu	247
SZTYNORT	255
→ Szosa prowadzi przez Mamerki	256
WĘGORZEWO	279
→ Jeśli gdzieś miało być łatwo – to właśnie tu	297
GIŻYCKO	307
→ Coraz bliżej zamknięcia pętli	327
→ Wojskowo poza szlakiem	337
→ Ostatni etap Pętli	347
Zakończenie	356
Indeks eksploratora	366
Bibliografia	374

Węgorzewo. Nie wszystko na trasie wygląda jak z katalogu – czasem zaczyna się od śrubokrętu i tłustych palców. Ale właśnie od takich momentów zaczyna się dobra przygoda.

Wprowadzenie do wydania drugiego

Minął ponad rok, odkąd światło dzienne ujrzał mój przewodnik po Mazurskiej Pętli Rowerowej. Choć do czytelników trafił z lekkim opóźnieniem względem pierwotnych planów (wszystko robiłem sam — czyli skład, łamanie, wybór zdjęć...), z perspektywy czasu wiem jedno: warto było. To był mój debiut i ogromna lekcja cierpliwości.

Tym razem postanowiłem podejść do sprawy inaczej — bez sztywnej daty premiery i bez presji zegarka. Ostatecznie i tak przekroczyłem własne założenia, bo zakładałem, że zajmie mi to najwyżej dwa—trzy miesiące, a prace przeciągnęły się do ponad pół roku.

Przygotowując drugą edycję, postanowiłem zmienić też format przewodnika — jest teraz większy i bardziej przejrzysty. W tym wydaniu znalazło się 523 zdjęcia (wcześniej nieco ponad 400). Mimo to niektóre widoki trzeba nadal odkryć samemu — celowo nie publikowałem panoram z punktów widokowych, żeby coś pozostało na trasie.

Ale to nie tylko zmiany wizualne. Druga edycja przynosi masę praktycznych ulepszeń. Pojawiły się szczegółowe wskazówki o noclegach, punktach gastronomicznych, serwisach rowerowych, toaletach, sklepach czy miejscach widokowych. Każdy etap to konkretne lokalizacje z mapami i linkami do Google Maps. Dodałem także trzeci wariant podróży — dla tych, którzy chcą przejechać całą pętlę możliwie wiernie, od początku do końca.

To wydanie zawiera również nowości nawigacyjne: na początku znajdziesz „**Spis na szybko**” — skrócony przegląd trasy i miast, a na końcu **Indeks Eksploratora** — praktyczną listę miejsc, atrakcji i punktów z całej pętli, które łatwo wyszukasz. Doszły też nowe podpisy pod zdjęciami, niektóre fotografie usunąłem, inne wymieniłem lub lepiej wyeksponowałem. Przewodnik znacznie urósł objętościowo — i to nieprzypadkowo. Okazało się, że żeby dobrze opisać jedną trasę, trzeba poświęcić jej naprawdę sporo miejsca. Cóż — Mazury po prostu są aż tak ciekawe.

To wydanie to również początek czegoś większego. Wokół jego premiery planuję kilka działań i inicjatyw, które — mam nadzieję — zainspirują Cię do własnej wyprawy i odkrywania Mazur na nowo.

Zatem — zapraszam ponownie. Mam nadzieję, że druga edycja tego przewodnika będzie dla Ciebie równie inspirująca, co pierwsza — i jeszcze bardziej przydatna.

Orzysz, gdzieś po drodze...

Mazurskie wzgórza kryją czasem takie widoki – stado koni pasących się wśród zarośli i ciszy. Miejsce uchwycone przypadkiem – zostaje w pamięci na długo.

Witaj,

poszukiwaczu przygód na dwóch kółkach! **Mazurska Pętla Rowerowa – Szlak Inspiracji i Przygody** to Twój kompas w podróży przez serce polskich jezior. Ta książka jest owocem mojej pasji do rowerowych wypraw i pragnienia dzielenia się inspiracją z innymi.

Mazury, znane ze swojej niepowtarzalnej natury i spokoju, kryją niesamowite historie, kulturowe skarby i niezliczone ścieżki, które tylko czekają, by je odkryć.

Niech ten przewodnik stanie się Twoim niezawodnym towarzyszem w odkrywaniu zakątków Mazur. Dzięki praktycznym wskazówkom, mapom i inspirującym historiom **Mazurska Pętla Rowerowa – Szlak Inspiracji i Przygody** pomoże Ci zaplanować podróż, pełną przygód, które zostaną z Tobą na zawsze. Nie czekaj – złap za kierownicę i daj się ponieść przygodzie, która czeka tuż za rogiem.

Razem ze mną odkryj magię mazurskich jezior i lasów, które niosą w sobie obietnicę niezapomnianych wrażeń.

Wstęp

Rowerowa pasja, podróże i wspólna inspiracja

Około trzydziestego roku życia zacząłem na nowo przyglądać się swojemu życiu, szukając świeżej inspiracji i nowych wyzwań. Sport stał się moim codziennym towarzyszem — od biegania i pływania, przez rower, aż po treningi karate. Z czasem jednak poczułem, że to nie wszystko. Zacząłem szukać głębszego sensu — rozwoju nie tylko fizycznego, ale też wewnętrznego. Wtedy właśnie pojawiła się medytacja Vipassana i odkrywanie swoich talentów według metodologii Gallupa.

Z biegiem czasu moja droga skierowała się ku bikepackingowi — połączeniu wolności podróży, przygody i bliskości natury. Marzyłem, by ruszyć przed siebie na dwóch kółkach i dzielić się tym z innymi.

Mazurską Pętlę Rowerową odkryłem trochę przypadkiem — szukając trasy krótszej niż nadmorska R10. Nie spodziewałem się, że to odkrycie aż tak mnie wciągnie i zostanie ze mną na dłużej. Pracując nad przewodnikiem **Mazurska Pętla Rowerowa — Szlak Inspiracji i Przygody**, zanurzyłem się w poznawaniu tego regionu. Spotkania z lokalnymi pasjonatami i odkrywanie urokliwych miejsc uświadomiły mi jedno — podróżowanie to nie tylko trasa na mapie, ale też historia, emocje i ludzie, których spotykamy po drodze.

Na mojej stronie internetowej znajdziesz relacje z wypraw, inspiracje i różnorodne treści, które — podobnie jak ja — cały czas się rozwijają. To przestrzeń w budowie — trochę jak każda moja publikacja. Dawna zakładka „Moje światy” przekształciła się w „Kategorie treści”, bo próbuję połączyć to, czym się zajmuję, w spójną całość. Pomysł już jest — teraz czas na jego realizację.

W mediach społecznościowych dzielę się nie tylko tym, co już się wydarzyło, ale też tym, co właśnie się tworzy. Facebook to miejsce na relacje z podróży, Instagram — rowerowy świat w obrazkach, a na TikToku (mam nadzieję!) będą pojawiać się krótkie filmy z tras i momentów, które warto zapamiętać.

Jako autor przewodników chcę nie tylko inspirować, ale też zapraszać do wspólnego działania. W przyszłości planuję organizować wspólne wyprawy — dla tych, którzy chcą nie tylko jechać, ale i dzielić się doświadczeniem. Bo podróże to także okazja do spotkań, rozwoju i tworzenia wspomnień.

Jeśli czujesz w sobie tęsknotę za przygodą — dołącz.

Niech ten przewodnik będzie Twoim kompasem w drodze ku nowym miejscom, ludziom i inspiracjom.

Do zobaczenia na szlaku!

— Darek

Dziadowice. Rowerem na kurs medytacji Vipassana – po wewnętrzny reset i nową perspektywę.

Vikings Run. Moja droga przez sport. Zmęczony, umazany błotem i farbą – ale szczęśliwy. Każdy etap czegoś mnie uczył.

STRONA INTERNETOWA
DAREKTANSKI.PL

darektanski.pl

Shaolin, Chiny. Tak wyglądała jedna z moich wypraw – zainspirowany sztukami walki, odwiedziłem klasztor Shaolin, by poznać ich źródła i podejście do treningu. Pasja do ruchu prowadzi mnie w różne miejsca.

FACEBOOK
DTANSKI77

[facebook.com/
dtanski77](https://facebook.com/dtanski77)

PKP. Rower na miejscu, ja też. Pociąg rusza – zaczyna się kolejna przygoda.

INSTAGRAM
@DAREKTANSKI

[instagram.com/
darektanski/](https://instagram.com/darektanski/)

TIK TOK
@DAREKT77

[tiktok.com/@
darekt77](https://tiktok.com/@darekt77)

Rowerem przez Mazurskie Wzgórza

Zdjęcia plaż z egzotycznych miejsc na Instagramie? To świetne, ale pozwólmy sobie na chwilę zastanowić... Jak brzmi to: szaleństwo rowerowe w sercu dzikiej przyrody, zanurzenie w historii, rozkoszowanie się lokalnymi smakami oraz rozległe krajobrazy, które nadadzą każdemu zdjęciu dodatkowej wartości?

Witajcie w samym sercu Mazurskiej Pętli Rowerowej — naszej rowerowej odyssey, która łączy w sobie dzikość natury, dreszczyk emocji i spokojny relaks. To nie jest zwykła przejażdżka na dwóch kółkach. To wyjątkowy sposób na odkrycie magicznej krainy, którą trzeba po prostu przeżyć osobiście.

Pierwsze obroty kółek

Być może nieco przesadzam z tą „dzikością natury”, ale szczerze — gdy pierwszy raz ruszyłem na Mazurską Pętlę, byłem oszołomiony ilością atrakcji, które czekały na tych, którzy podążą tą trasą.

W czerwcu 2023 roku rozpoczęła się moja wyjątkowa przygoda na Mazurskiej Pętli Rowerowej. To była moja pierwsza wizyta, a towarzyszył mi mój syn. Postanowiliśmy ruszyć na rowerową wyprawę z Pizsa przez Ruciane-Nidę aż do Nikołajek, by powrócić na miejsce startu — do Pizsa.

i Okolice Orzysza. Czasem trzeba zjechać z utartego szlaku, by sprawdzić, czy wśród pól i pagórków nie kryje się coś wartego polecenia. Tak wyglądała jedna z moich „weryfikacyjnych” wypraw — w poszukiwaniu prawdziwych perełek.

W ciągu jednego dnia mieliśmy okazję odkryć wiele. Muzeum Ziemi Piskiej było świetnym wstępem do naszej wyprawy. Następnie wskoczyliśmy na rowery i wyruszyliśmy w trasę. Pan Łukasz (nasz przewodnik) zapoznał nas z ważnymi miejscami w Piszcu – obejmując bulwary nad rzeką Pisa, pomnik Wańkowicza, Rynek z rzeźbą baby pruskiej, kościół św. Jana Chrzciciela, a naszą rowerową eskapadę zakończyliśmy przy wieży ciśnień. Na tarasie widokowym mieliśmy okazję spojrzeć na miasto z zupełnie innej perspektywy – byliśmy jak obserwatorzy z góry. Ale to nie koniec.

W naszym planie znalazła się również wizyta w Schronie Regelbau 502, gdzie pan Sławek – pasjonat Stowarzyszenia Historycznego „Piska Pozycja Ryglowa” – poprowadził nas z entuzjazmem. To było, jakbyśmy cofnęli się w czasie.

W głąb przygody

Kolejny dzień to trasa do Ruciane-Nidy. Odwiedziliśmy Leśniczówkę Pranie, w której mieści się Muzeum Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego. Wewnątrz czekała na nas nowoczesna prezentacja życia i twórczości poety. To było wzruszające doświadczenie – odkrywanie historii regionu i otwarcie się na nowe perspektywy.

Trzeci dzień przyniósł nam wyzwanie zwiedzania Ruciane-Nidy, a okolice tej miejscowości obfitują w liczne atrakcje, które okazały się poza planem. To było, jakbyśmy odkrywali skarby ukryte w dzicz. Wtedy zdałem sobie sprawę, że te trzy dni to była zaledwie wstępna dawka naszej przygody.

Owoc przygody

Owoce tej początkowej dawki przygody, która wykiełkowała na Mazurskiej Pętli Rowerowej, jest

Jezioro Mamry. Tędy prowadzi trasa – blisko brzegu, z widokiem na wodę. Obozowisko rozbiłem kilka kilometrów wcześniej. Wrześniowy klimat, cisza i garstka turystów – idealnie.

I Okolice Ogonek. Przejazd od strony Węgorzewa. Droga przez wiadukt, zieleni po horyzont i samotny moment ciszy – tuż przed wjazdem na MOR.

właśnie niniejszy przewodnik. Każda wizyta na tej trasie była jak otwieranie kolejnej karty w fascynującej podróży. Dzięki kolejnym wyprawom stworzyłem pełen pomysłów plan pobytu na Mazurach, łączący odkrywanie trasy Mazurskiej Pętli Rowerowej z eksploracją najbardziej interesujących miejsc. Znajdziecie tu muzea pełne historii, fortyfikacje snujące opowieści o minionych epokach, parki przyrody, gdzie natura prezentuje się w pełnej krasie, oraz punkty widokowe, które zapierają dech w piersiach.

Zawartość przewodnika

Kolejne strony tego przewodnika zawierają informacje, które zgromadziłem podczas moich własnych wypraw. To gotowy plan, który pozwoli ci fascynująco i zorganizowanie odkrywać Mazurską Pętlę Rowerową – niezależnie od tego, czy jesteście doświadczonymi kolarzami, czy dopiero zaczynacie przygodę z rowerami. Ta trasa ma coś wyjątkowego dla każdego. Niektóre etapy to prawdziwa jazda na rollercoasterze – zjazdy, podjazdy, zmieniające się widoki. Inne to spokojna i relaksująca przejażdżka po równych drogach, gdzie umysł może się wyciszyć jak nigdy wcześniej.

Pozwólcie sobie na tę niezapomnianą przygodę i odkrycie magii Mazurskiej Pętli Rowerowej. Ale nie martwcie się, nie będę dłużej trzymał Was w napięciu. W końcu przychodzi czas na wyjazd – by odkrywać nie tylko urok natury, ale także miejsca, które oferują coś więcej niż tylko wycieczkę. Jestem pewien, że będziecie zdziwieni, ile historii, kultury i smaków kryje się na Mazurskiej Pętli Rowerowej.

Stojąc na starcie – czas na odjazd.

Powiedzcie znajomym,
że wyruszenie na Mazurską Pętlę Rowerową,
bo to opowieść warta przekazania dalej.

To ten moment, na który czekaliście.
Gotowi na podbicie tych szlaków?

Szlakiem obrazów – co było na trasie

Pierwszy dzień. Rower spakowany, podróż pociągami do Pisz, ostatnie zakupy i pierwszy odcinek trasy. Wszystko nowe – emocje, krajobrazy, rytm podróży. Tak zaczęła się nasza mazurska przygoda.

Mazury. Najpierw spokojna trasa wzdłuż rzeki, potem nagle problemy z rowerem. Na szczęście – wszystko da się ogarnąć. Później szybki powrót na stację i znowu w drogę.

Mazurska Pętla Rowerowa. Czasem szuter, czasem piach, a czasem stary bruk. Trasa zaskakuje nawierzchnią – raz lecisz, raz walczysz o każdy metr.

Mazury. Czasem trasa prowadzi tuż nad brzegiem jeziora, czasem mały postój w porcie, a czasem spacer po pomoście. Zmienność krajobrazu to tutaj norma.

📍 Droga do Kadzidłowa.

Słońce, las po bokach i ten charakterystyczny pył na szutrze — klasyka mazurskiej trasy.

Mazurska Pętla Rowerowa

Odkrywanie Mazur na rowerze

Mazurska Pętla Rowerowa. Szutrowy odcinek gdzieś między lasem a polami – właśnie taka mieszanek krajobrazów czeka na tych, którzy ruszą w trasę.

Mazurska Pętla Rowerowa została oficjalnie otwarta 2 czerwca 2023 roku na Wzgórzu św. Brunona w Giżycku. To wydarzenie było ważnym krokiem w rozwoju turystyki rowerowej w regionie. Sama trasa powstała dzięki wielomiesięcznemu planowaniu i zaangażowaniu wielu partnerów.

To wspólne przedsięwzięcie gmin i powiatów zrzeszonych w Stowarzyszeniu Wielkich Jezior Mazurskich 2020. Partnerstwo objęło również Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, Zarząd Dróg Wojewódzkich oraz nadleśnictwa Krainy Wielkich Jezior. Dzięki tej współpracy powstał szlak o długości 300 kilometrów, który prowadzi przez wyjątkowe zakątki Mazur.

Na trasie można podziwiać przyrodę, architekturę, lokalną kulturę i historię. Szlak oferuje też dostęp do wielu atrakcji turystycznych, takich

jak rejsy statkami, spływy kajakowe, wypożyczalnie sprzętu wodnego czy parki linowe. Mazurska Pętla Rowerowa to idealna propozycja dla osób ceniących aktywny wypoczynek i nowe przygody. To także okazja do spotkań i wspólnego podróżowania z innymi pasjonatami dwóch kółek. Wspólny cel, wielka przygoda – to hasło najlepiej oddaje ducha tego projektu.

Tworzenie trasy było także inwestycją w przyszłość turystyki i ochronę dziedzictwa Mazur. Całkowity koszt projektu wyniósł 81,5 mln zł, z czego 47,1 mln pochodziło z funduszy unijnych. Partnerstwo 23 instytucji pozwoliło na realizację kompleksowego projektu, który docenią zarówno miłośnicy historii, jak i entuzjaści jazdy na rowerze. Efektem są nowe lub zmodernizowane odcinki tras rowerowych, dobrze oznakowane i bezpieczne.

Wzdłuż Szlaku Wielkich Jezior

Mazurska Pętla Rowerowa nieprzypadkowo prowadzi wzdłuż brzegów największych jezior regionu. Właściwie — niemal cały czas towarzyszymy Szlakowi Wielkich Jezior Mazurskich, który od lat fascynuje żeglarzy, kajakarzy, wędkarzy, a teraz . . . również rowerzystów.

Jeziro Mamry. Wrześniowy klimat, pojedyncze namioty i pełen luz — rozbiłem się tuż przy brzegu. Widok? Taki, że nie chciało się ruszać dalej.

Choć nie płyniemy pod żaglami, wiele z tego, co kochają wodniacy, zobaczymy z perspektywy siodełka. Wielkie tafle wody, kanały, przesmyki, wyspy, półwyspy, malownicze porty i wioski z przystaniami — wszystko to tworzy krajobraz, którego trudno nie zapamiętać. I choć nasze koła toczą się po asfalcie, żwirze i leśnych drogach, to szum fal i dźwięki ptaków są równie obecne, jak dla wodniaków, którzy pływają między Węgorzewem a Rucianem.

Szlak wodny rozciąga się na długości ponad 200 km, a jego główna oś biegnie od Węgorzewa przez Giżycko, Ryn i Mikołajki do Rucianego-Nidy i Pisz. To właśnie wzdłuż tej osi została zaprojektowana Pętla Rowerowa — z tą różnicą, że zamiast pokonywać jeziora, okrążamy je, często zatrzymując się w tych samych miejscowościach, w których cumują jachty.

Niektóre z naszych przystanków są niemal identyczne jak wodniackie — jak jak Mikołajki, Ruciane-Nida, Pisz czy Giżycko. Inne, jak Krutyń czy Sztynort, mijamy nieco z boku, ale duch jezior i tak jest z nami. Zwłaszcza że wiele odcinków trasy biegnie tuż przy brzegu — czasem dosłownie kilkanaście metrów od wody.

Dzięki tej bliskości można poczuć klimat Szlaku Wielkich Jezior bez wchodzenia na pokład. Wystarczy zatrzymać się przy pomoście, zejść nad wodę, dać chwilę nogom odpocząć, a oczom chłonać krajobraz. I może akurat wtedy dostrzeżesz bielika nad Mamrami albo żaglówkę przecinającą spokojne wody Śniardw.

To nie jest wyłącznie trasa rowerowa. To także zaproszenie do poznania żeglarskiej duszy Mazur — z łądu.

Szlakiem obrazów – co było na trasie

Mazurskie jeziora. Najpierw Nidzkie — widok ze wsi Krzyże. Potem Mikołajskie — nabrzeże po drugiej stronie miasta. A dalej jezioro Tałty — okolice Starych Sadów. To główne akweny na tym odcinku trasy.

Jezioro Śniardwy. Widok z wieży w Nowych Gutach, wczesna wiosna 2024 roku. Łało od rana, ale odpuścić? Nie tym razem. Mokra, ale satysfakcja była — zrobiłem to zdjęcie.

Mazurskie jeziora. Jezioro Ryńskie z portem w Rynie, Święcajty widziane z wieży widokowej w Węgorzewie i Niegocin — chyba z moła w Giżycku. Trzy miasta, trzy inne brzegi, a wciąż ten sam mazurski klimat.

Trasa MPR

I Węgorzewo, okolice cmentarza wojskowego z 1914 r. Wydaje się niepozorny, ale 14% nachylenia mówi samo za siebie. To jeden z bardziej wymagających podjazdów na trasie. Znak ostrzega – a ja... musiałem prowadzić rower.

Tak jak wspominałem wcześniej – Mazurska Pętla Rowerowa w dużej mierze pokrywa się z osią Szlaku Wielkich Jezior Mazurskich. Ale zamiast pływać, towarzyszymy jeziorom z łądu. Trasa prowadzi przez ponad 300 kilometrów zróżnicowanego terenu – od gładkiego asfaltu, przez szuter, aż po przejazdy przez centra miast i odcinki tuż przy brzegach jezior.

Szlak przecina najpiękniejsze zakątki Mazur. Przebiega przez takie miejscowości jak Węgorzewo, Ogonki, Pozezdrze, Giżycko, Wilkasy, Ka-

nał Kula, Rydzewo, Cierzpięty, Okartowo, Karwik, Pisz, Wiartel, Krzyże, Ruciane-Nida, Iznota, Mikołajki, Stare Sady, Jora Wielka, Notyst, Ryn. Oprócz tego mamy wariant przez tzw. Pętlę Mrągową – prowadzącą przez Jorę Wielką, Uźranki, Kosewo, Mrągowo, Młynowo, Ryn, Sterławki Małe, Dobę, Radzieje i Przyszań / Mamerki.

Dwa warianty trasy:

- **Dłuższy** – 301 km – prowadzi przez Mrągowo i jego okolice.
- **Krótszy** – 266 km – omija Mrągowo

- Trasa główna: 301 km Wariant przez Mrągowo — to nie góry, ale trafiają się konkretne podjazdy i znaczące przewyższenia. Teren zmienny: od asfaltu, przez szuter, po leśne dukty.
- Odcinek skracający trasę do 266 km Trasa krótsza, ale równie pofalowany – częste zmiany terenu, sporo leśnych i szutrowych odcinków.

Pobierz trasę GPS

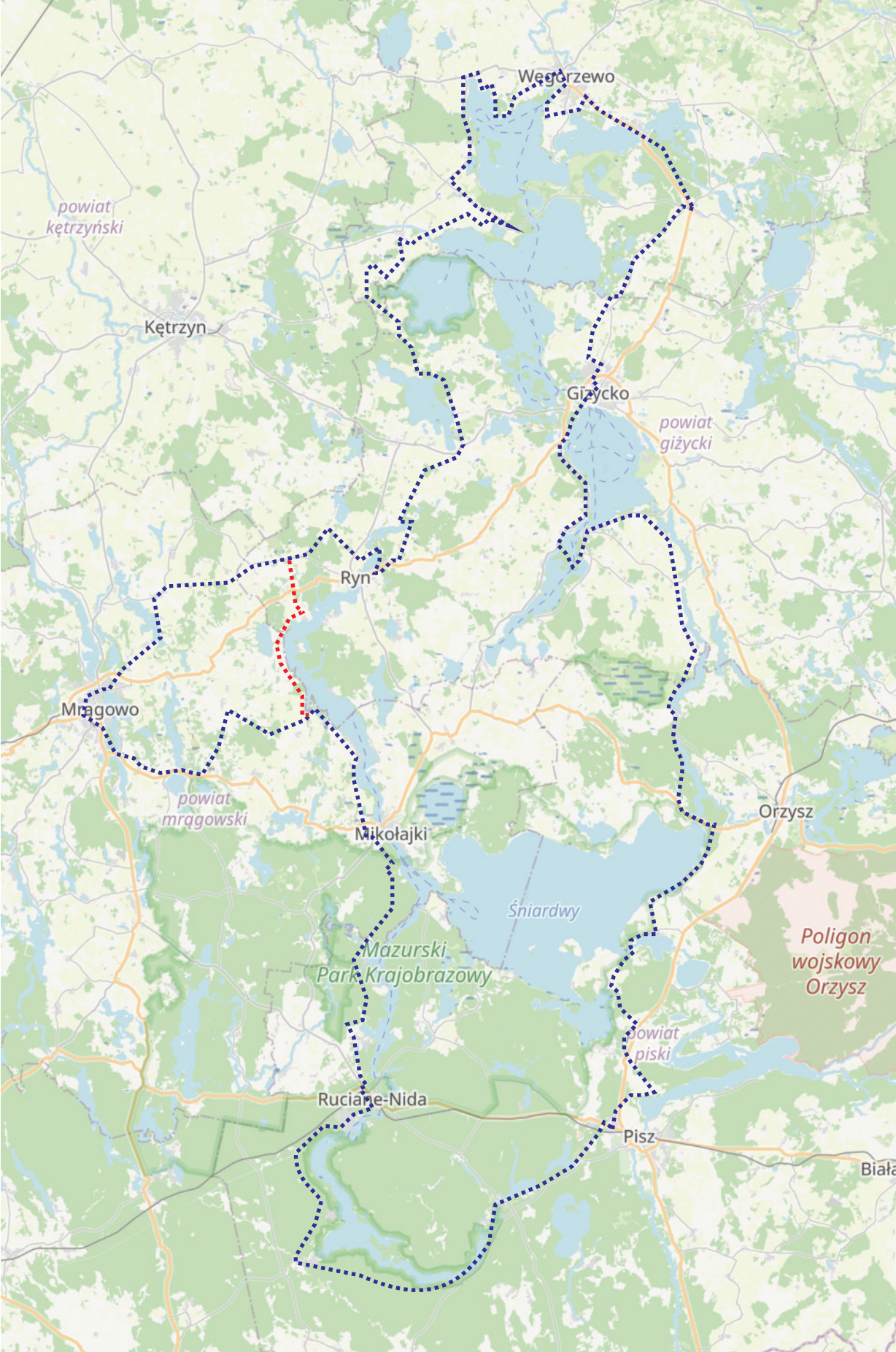
- pętla przez Mrągowo – pełny wariant 301 km skrót przez Ryn – czerwony odcinek 266 km

W pełnej wersji przewodnika znajdziesz kody QR i linki do pobrania tras GPS w formatach GPX i KML – gotowe do wgrania na telefon lub licznik rowerowy.

darektanski.pl/!mpr/300 darektanski.pl/!mpr/266-mrągowo
darektanski.pl/!mpr/300 darektanski.pl/!mpr/266-mrągowo

KUP PRZEWODNIK

Pliki kompatybilne z: Komoot. www.darektanski.pl/!mpr/

Węgorzewo

powiat
kętrzyński

Kętrzyn

Giżycko

powiat
giżycki

Ryn

Mrągowo

powiat
mrągowski

Mikołajki

Orzysz

Śniardwy

Mazurski
Park Krajobrazowy

Poligon
wojskowy
Orzysz

Ruciane-Nida

powiat
piski

Pisz

Biał...

i skraca pętlę o około 35 km.

Obie trasy są oznakowane i wyposażone w infrastrukturę rowerową. W Miejscach Obsługi Rowerzystów (MOR) znajdują się tablice informacyjne z mapą i kodem QR. Po jego zeskanowaniu telefonem wyświetli się mapa Google z całym przebiegiem szlaku – z zaznaczonymi MOR-ami i wieżami widokowymi.

Profil wysokości – czyli Mazury z perspektywy nachylenia

Nie są to góry, ale teren potrafi zaskoczyć. Mimo że większość trasy biegnie płasko lub delikatnie falująco, to suma podjazdów i zjazdów robi wrażenie. Wariant dłuższy (301 km) to łącznie ponad 1880 m przewyższeń. Krótszy (266 km) to tylko nieco mniej – około 1884 m (co ciekawe, suma zjazdów wyszła nawet ciut większa). Wynika to z delikatnych, ale częstych zmian terenu – naj-

częściej niezauważalnych, ale odczuwalnych na dłuższych odcinkach.

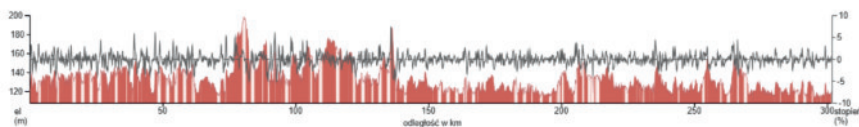

Jak czytać wykresy poniżej?

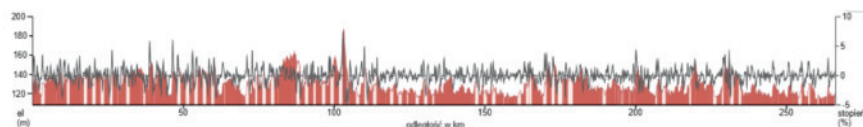
- **Oś pozioma (X)** – odległość w kilometrach od startu.
- **Oś pionowa (lewa – Y)** – wysokość n.p.m. w metrach (el).
- **Czerwona warstwa** – zaznaczone przewyższenia terenu (podjazdy i zjazdy).
- **Czarna linia** – przebieg wysokości na trasie.
- **Oś pionowa prawa (stopień %)** – nachylenie terenu w danym punkcie.

To nie Alpy, ale warto wiedzieć, kiedy czeka nas lekki zjazd, a kiedy seria małych podjazdów. Przede wszystkim jednak – niech to Cię nie zniechęci. Te wykresy to tylko cyfry, a Mazury najlepiej poznaje się... kręcąc

Profil wysokości trasy MPR – wariant 301 km przez Mrągowo

Profil wysokości trasy MPR – wariant 266 km (bez Mrągowo)

Bogactwo kultury, historii i przyrody

Mazury to obszar o wyjątkowej historii i kulturze, wyróżniający się na tle innych regionów Polski. To właśnie tutaj można natrafić na liczne zabytki z czasów pruskich, w tym imponujące Mazurskie Fortyfikacje czy urokliwe miejscowości, które zachowały charakterystyczną, tradycyjną architekturę. Przeszłość regionu odkrywa się niemal na każdym kroku, tworząc fascynującą opowieść o jego dziejach i dziedzictwie.

Jeziro Łukajno. Wiosenny spacer przez rezerwat — jeszcze wilgotno, szaro, przyroda dopiero się budzi. Widok z wieży niepozorny, ale właśnie przez to miał swój klimat.

Podczas rowerowej wyprawy odwiedzić można wiele interesujących miejsc: najstarszy kościół na Mazurach w Miłkach, zabytkowy obrotowy most oraz XIX-wieczną Twierdzę Boyen w Giżycku, malowniczy amfiteatr w Mrągowie, czy klimatyczną Leśniczówkę Pranie. To tylko część atrakcji, które czekają na trasie.

Skarby przyrody Mazur

Mazury to także jeden z najcenniejszych przyrodniczo regionów Polski. Wzdłuż Szlaku Wielkich Jezior Mazurskich rozciągają się liczne obszary chronione, które stanowią ostoję unikalnych ekosystemów. Mazurski Park Krajobrazo-

wy i obszary Natura 2000, takie jak Puszcza Piska, Jezioro Dobskie, Poligon Orzysz, Mamerki czy Bagna Nietlickie, tworzą bezcenny zasób przyrodniczy. Rezerваты, jak Jezioro Łukajno — objęte konwencją RAMSAR i wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO — dodatkowo potwierdzają unikalność tego terenu.

Różnorodność atrakcji

Twórcy Mazurskiej Pętli Rowerowej zadbali o to, aby trasa oferowała coś więcej niż tylko jazdę rowerem. Oprócz możliwości obcowania z naturą i poznawania historii, można połączyć podróż z rejsem po jeziorze, spływem kajakowym czy

! Rezerwat Jezioro Łukajno. Tak wyglądała ścieżka prowadząca do wieży widokowej – trochę błota, rower oparty na bok i w górę po drewnianych schodach. Miejsce z klimatem, nawet jeśli pogoda nie rozpieszczała.

konną przejażdżką po malowniczych mazurskich drogach i ścieżkach.

Latem mazurskie miejscowości tętnią życiem. Na turystów czekają wydarzenia kulturalne i sportowe, takie jak Mazury Air Show, Piknik Country, Mazurska Noc Kabaretowa, Festiwal Kultury Średniowiecznej, zawody Milko Mazury MTB czy Rajd Polski.

To także doskonała okazja, by poznać lokalne tradycje, kuchnię i rękodzieło. Warto spróbować regionalnych przysmaków, takich jak sielawa po mazursku, kartacze z gęsiną, pierogi z jagodami czy sękacz. Rozmowy z mieszkańcami przybliżają codzienność regionu, a lokalna sztuka – jak haft mazurski, ceramika czy wyroby z wikliny – dopełnia całości doświadczenia.

Mazurska Pętla Rowerowa to odkrywanie różnorodnych krajobrazów – od rozległych jezior, przez ciche lasy, aż po historyczne twierdze. Trasa prowadzi przez wspomnianą już Puszcę

Piską oraz kilka obszarów Natura 2000, które są ostoją dla różnorodnych gatunków flory i fauny. Na całej długości szlaku powstało 18 Miejsc Obsługi Rowerzystów (MOR), oferujących wygodny odpoczynek, a dziewięć wież widokowych pozwala podziwiać panoramy, które zostają w pamięci na długo.

Obszary Natura 2000 to sieć chronionych obszarów przyrody obejmująca tereny w Europie, które są kluczowe dla ochrony różnorodności biologicznej. Celem Natura 2000 jest zachowanie i przywracanie naturalnych siedlisk oraz gatunków zagrożonych, aby zapewnić ich trwałe istnienie w środowisku.

Konwencja RAMSAR, nazywana także Konwencją o Mokradyłach, to międzynarodowe porozumienie dbające o ochronę i zrównoważone wykorzystanie mokradel, takich jak bagna, torfowiska i obszary wodnoblotne. Jej celem jest zachowanie ekosystemów mokradłowych ze względu na ich kluczowe znaczenie dla bioróżnorodności, hydrologii, klimatu i dobrobytu ludzkiego.

Światowe Dziedzictwo UNESCO to wyjątkowe miejsca o niezwykłej wartości kulturowej, przyrodniczej lub mieszanej, które UNESCO uznaje za kluczowe dla ludzkości i wymagające zachowania. Te miejsca są specjalnie chronione i podkreślane ze względu na ich wyjątkowość oraz globalne znaczenie.

Wieża widokowa na trasie MPR. Jedna z dziewięciu takich konstrukcji, które znajdziemy na szlaku – solidna, z porządnym dojazdem i stojakiem rowerowym. Element infrastruktury Mazurskiej Pętli Rowerowej, który naprawdę robi robotę. Widok? Pierwsza klasa.

! **Gotowi do drogi.** Rower na miejscu, pociąg rusza – tak zaczyna się wiele mazurskich przygód. Transport kolejowy to jeden z wygodniejszych sposobów dotarcia na start trasy.

Przygotowanie do rajdu

Zanim ruszysz na trasę Mazurskiej Pętli Rowerowej, warto sprawdzić kilka kluczowych rzeczy: jak dojechać, gdzie zaplanować noclegi i czego spodziewać się po trasie. Ten dział zawiera konkretne wskazówki, które pomogą ci dobrze zaplanować wyprawę – spokojnie, praktycznie i bez przykrych niespodzianek.

JAK DOJECHAĆ?

 Dojazd rowerem – połączenie z Green Velo
Mazurska Pętla Rowerowa łączy się z trasą Green Velo. To idealna opcja dla tych, którzy chcą dotrzeć na miejsce własnym rowerem. Wystarczy obrać kierunek na Węgorzewo – oficjalny punkt startowy Pętli – i połączyć trasę z dłuższą przygodą na Green Velo.

 Samochodem – swoboda i elastyczność
Samochód daje dużą niezależność. Możesz rozpocząć trasę w dowolnym miejscu: w Piszcu, Giżycku, Rucianem-Nidzie, Rynie czy Węgorzewie. Zadbaj o bezpieczne parkowanie – szukaj miejsc z darmowym parkingiem i monitoringiem. Możesz też poprosić rodzinę lub znajomych o podwózkę, a w wersji „na bogato” – wynająć kierowcę, który nie tylko zawiezie Cię na start, ale może też przewozić bagaż między noclegami.

 Pociągiem – wygodnie, choć z rezerwacją

 Na trasie do Węgorzewa. Green Velo to najdłuższy oznakowany szlak rowerowy w Polsce – ma ponad 2000 km i przebiega przez pięć wschodnich województw, w tym przez Warmię i Mazury. Na zdjęciu jedno z miejsc, gdzie Mazurska Pętla Rowerowa krzyżuje się właśnie z Green Velo. Idealna okazja, by połączyć dwie rowerowe przygody w jedną.

CO ZNAJDZIESZ W TYM ROZDZIALE?

- Jak dojechać?
- Wybór punktu startowego
- Alternatywny punkt startowy
- Poza trasę
- Różnorodność trasy
- Z kim pojechać na trasę?
- Dzieci na trasie
- Kiedy zaplanować wyjazd?
- Noclegi na szlaku
- Kuchnia i lokalne smaki
- Dostępność sklepów i zapasów
- Co warto ze sobą zabrać?
- Jak zwiędzać?
- Mapy i nawigacja na szlaku
- Informacje dla rowerzystów

Podjęcie można dojechać
na do Płocka
i Raciborskiego-Śląski. Na
trasie z Górnego do
Górnego jest od 2000 roku
niezmiernie jest odniek
między Startowkami
Wielkimi
a Górnym. W 2024 roku
zainicjowano także dojeżdż
odniek – od Górnego do
Startowek. Co to jest
kolejka rowerowa?
A ponieważ traktujemy
pociąg rowerowy jest to

Autokolejka – tak się
do
do miejscowości na trasie –
np. Płock, Krzywica,
Węgorzewo czy Górnego –
dojeżdżasz tak autokolejką
(PKS). Przewoźnicy mogą
wyłączyć zdemontowania
przedniego koła przed
zaparkowaniem roweru do
koła kolejowego
ze Górnego rowerów
sprawdź na stronie

Możesz pojechać autokolejką
na najbliższy dworzec
kolejowy i stąd
kontynuować podróż
pociągami. Albo dojechać
samym do stacji PKP i tam
przełączyć się na pociąg.
Zorganizowano także transport
także między dworcami
między dworcami. Wiele
pociągów kolejowych na
liniach odjeżdża się
z przystanku w Górnym. W
Górnym możesz być zastawić
zastawę rowerów

**W pełnej wersji przewodnika znajdziesz praktyczne porady:
jak przygotować się do wyprawy,
gdzie zacząć trasę,
co zabrać i gdzie nocować.**

KUP PRZEWODNIK

www.darektanski.pl!/mpr/

rozkład-pkpp.pl

Okolice Pizsa. Ścieżka rowerowa wzdłuż Kanatu Jeglińskiego – spokojny odcinek łączący Jezioro Roś z Jeziorem Seksty i dalej ze Śniardwami. Często spotkasz tu rybaków – to jedno z tych miejsc, gdzie rowerowa trasa styka się z codziennym życiem Mazurów.

Pomysł na Pętlę, czyli sposoby na przejazd przez MPR

Niektórzy planują podróże z zegarkiem w rękę, inni ruszają na żywioł. Jedni szukają dzikiej przygody, drudzy – wygodnej trasy i sprawdzonych miejsc. Mazurska Pętla Rowerowa pozwala połączyć jedno z drugim... o ile dobrze ją zaplanujesz.

Byłem na tej trasie osiem razy. Dwa razy przejechałem całość, resztę – fragmentami: raz sam, raz z synem, czasem tylko po to, żeby wrócić w konkretne miejsce i sprawdzić szczegóły do przewodnika. Znam ten szlak na wylot. Wiem, gdzie warto zjechać, a gdzie lepiej nie zbaczać z trasy, żeby nie wylądować w chaszczach z rowerem obwieszonym sakwami. Sprawdziłem nawet te miejsca, których nie ma na mapach – i te, które nie powinny się tam znaleźć, ale ktoś uznał w Google, że posąg Buddy to atrakcja turystyczna Mazur.

Dlatego ten przewodnik nie jest listą wszystkiego. To filtr. Zostawiłem tylko to, co naprawdę warto zobaczyć. Dzięki temu oszczędzisz czas, siły i nerwy – i z większą przyjemnością przejedziesz własną Mazurską Pętlę.

Dla każdego ten przejazd może wyglądać inaczej. Jedni chcą „odhaczyć” trasę – technicznie, od punktu do punktu. Inni wolą niespiesznie zanurzyć się w klimacie regionu. Są też tacy, którzy – jak ja – próbują czegoś ekstremalnego. W moim przypadku był to pomysł przejechania całej Pętli w najdłuższy dzień roku. 20 czerwca 2024 nie zdobyłem Pętli, ale pobiłem swój rekord – 226 km w jeden dzień. I choć wtedy się nie udało, to tylko kwestia czasu. Jeszcze tam wrócę.

W przewodniku znajdziesz trzy gotowe warianty przejazdu:

- **Pełne zwiedzanie (14+3 dni)** – jeśli chcesz poznać Mazury naprawdę, zjechać z trasy, odkryć perełki i mieć czas na wtopienie się w krajobraz.
- **Techniczny przejazd trasą MPR** – czyli wariant odcinkowy, dla tych, którzy chcą przejechać całość szlaku, decydując samodzielnie, ile dni poświęcą na trasę i gdzie się zatrzymają.
- **Tydzień na Mazurach (7 dni)** – szybka wersja dla tych, którzy chcą przeżyć przygodę bez zbaczania z głównej trasy i bez poświęcania połowy urlopu.

Ale te warianty to nie mury. To propozycje. Możesz je łączyć, przedstawiać, rozszerzać. Jeśli zapoznasz się z trasą techniczną i nagle stwierdzisz: „Kurczę, warto by jednak pojechać do Wilczego Szańca”

POMYŚL NA PĘTLĘ, CZYLI SPOSOBY NA PRZEJAZD PRZEZ MPR

— to nic nie stoi na przeszkodzie, żeby dorzucić jeden dzień z pełnego zwiedzania. Tak samo w szybkim wariantcie — możesz zrobić 7+1 i wyrwać sobie dzień, który naprawdę zapamiętasz.

Dlatego warto zapoznać się ze wszystkimi trzema wariantami i wybrać ten, który najlepiej pasuje do Twojego czasu, celu i stylu jazdy — a potem, jeśli uznasz to za słuszne, ewentualnie go rozszerzyć i dostosować do siebie.

W pełnej wersji przewodnika znajdziesz cały rozdział poświęcony sposobom przejazdu Mazurskiej Pętli Rowerowej.

Opisałem w nim trzy różne warianty trasy — od pełnej pętli po krótsze skróty przez Ryn czy Mrągowo — tak, żeby każdy mógł wybrać tempo i dystans dopasowany do siebie.

To praktyczne zestawienie, które pozwoli Ci łatwiej zaplanować swoją wyprawę i wybrać taki wariant, który naprawdę daje radość z jazdy.

Pełna wersja dostępna na:
www.darektanski.pl!/mpr/

KUP PRZEWODNIK

Czas na szczegóły

trasa dzień po dniu i miejscowość po miejscowości

Znasz już przebieg trasy, widziałeś, co możliwe w 7 dni, 14 dni lub trasą techniczną. Czas zejść głębiej – oto miejscowości, odcinki i punkty, które możesz wpleść w swoją własną przygodę.

Przed Tobą dokładne opisy poszczególnych odcinków oraz miejscowości, przez które przebiega Mazurska Pętla Rowerowa. Dowiesz się:

- co ciekawego czeka na trasie każdego dnia,
- gdzie warto się zatrzymać na chwilę lub dłużej,
- jakie miejsca mają potencjał „wow”, a gdzie po prostu dobrze zjeść, odpocząć albo uzupełnić zapasy.

W tej części przewodnika znajdziesz też krótkie charakterystyki etapów: dystanse, typ nawierzchni, profil terenu oraz praktyczne wskazówki – np. gdzie są MOR-y, gdzie warto zaplanować nocleg lub co można zobaczyć, jeśli masz tylko godzinę zapasu.

Jeśli masz zaznaczoną trasę na mapie – to dobry moment, by ją otworzyć. Jeśli nie – spokojnie, prowadzenie masz w pakiecie. Ruszamy od początku trasy – dzień po dniu, miejscowość po miejscowości.

MAZURSKA PĘTLA
ROWEROWA

**STARTUJ
W PISZU**

Tu najłatwiej złapać
rytm pętli

#StartujwPiszu • MPR

Pisz

Miasto, które kryje wiele tajemnic

Pisz. Widok na panoramę miasta z wieży ciśnień – pierwszy punkt obserwacyjny i symboliczny początek przygody z Mazurską Pętlą.

Naszą przygodę na Mazurskiej Pętli Rowerowej rozpoczynamy w miejscowości Pisz. Pisz to nie tylko jedno z najstarszych miast na Mazurach, ale także pełne ciekawostek i atrakcji miejsce. Czy wiesz, że Pisz ma w herbie głowę Jana Chrzciciela na złotej misie? Albo, że w Piszcu znajduje się najstarszy dom na Mazurach,

zwany Domem Królewskim? A może słyszałeś o babie pruskiej, która stoi na rynku i jest otoczona legendami?

Jeśli nie, to zapraszamy Cię do lektury, opowiem Ci o tych i innych ciekawych miejscach i wydarzeniach związanych z Piszem.

Jak wystartować w Pisz

Witamy w Pisz! To miasto, położone w sercu Mazur, oferuje zarówno krótkie wizyty, jak i całoniedniowe przygody. Niezależnie od tego, czy przyjechaliście tu wieczorem, aby następnego dnia cieszyć się miastem od świtu, czy zjawić się tu przed południem, Pisz zaprasza do odkrywania swoich uroków na rowerze. Oto jak najlepiej wykorzystać czas w Pisz, w zależności od dostępnego czasu.

JAK ZAPLANOWAĆ ZWIEDZANIE?

Przejazdem — jeśli Pisz to dla Was tylko punkt startowy z krótkim przystankiem na trasie MP, skoncentrujcie się na najważniejszych punktach, które da się zwiedzić w ciągu kilku godzin. Idealne dla tych, którzy planują nocleg w innym miejscu na szlaku, na przykład w Rucianem-Nidzie.

Całodniowa eksploracja — dla tych, którzy mogą poświęcić cały dzień na zwiedzanie, miasto oferuje znacznie więcej. Zaczniacie dzień od wizyty w lokalnej

kawiarni, a potem wyruszenie na pełne odkrycie trasy, aby na koniec dnia zakończyć go w nietypowy sposób dla turystów, a jakże typowy na Mazurach.

CO ZOBACZYĆ?

PRZEJAZDEM —
minimum 2–3 godziny:
 — Muzeum Ziemi Piskiej ¹
 — Wieża Ciśnień ⁶
 — Schron Regelbau 502 ⁷

**CAŁODNIOWA
 EKSPLOACJA** — 4–6
godzin:
 — Muzeum Ziemi Piskiej ¹
 — Rynek miasta

i Kamienna Baba ²
 — Pomnik M. Wańkowicza ³
 — Ruiny zamku i park nad Pisz ⁴
 — Kościół pw. św. Jana Chrzciciela ⁵
 — Wieża Ciśnień ⁶
 — Schron Regelbau 502 ⁷
 — Przystanek statku „Smętek” ⁸

WSKAZÓWKI DLA ZWIEDZAJĄCYCH

 START: Plac Daszyńskiego (przy Muzeum)

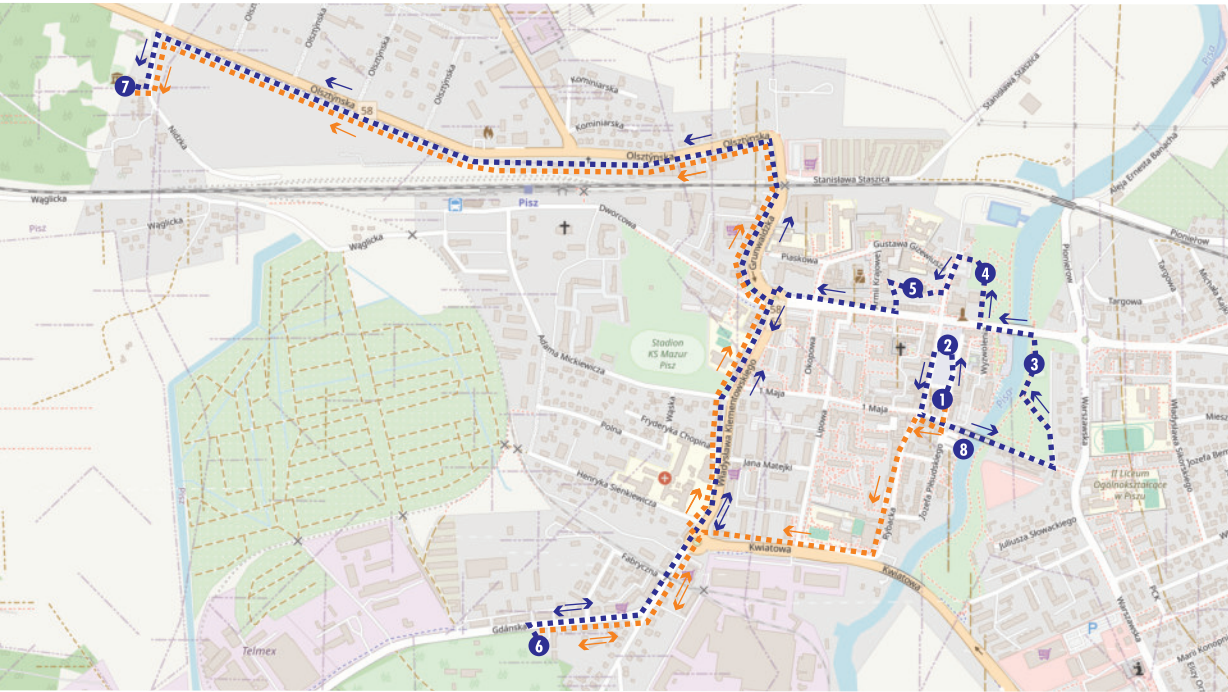
Kod QR do lokalizacji oraz link znajdziecie w dalszej części przewodnika przy opisie Muzeum Ziemi Piskiej.

WAŻNE:

— Zostawcie sakwy na noclegu albo przypnijcie rower i zabierzcie tylko rzeczy podręczne.
 — Najwygodniej: jeden/jedna z Was pilnuje rowerów na zmianę, jeśli nie ma stojaka
 — Można też potraktować to jako etap bez roweru — na luzie i bez pośpiechu

 Wieża Ciśnień w Pisz. W dzień roboczy warto wspiąć się na taras widokowy. A jeśli nie — przynajmniej zaparkuj rower, i zrób zdjęcie!

- ok. 5 km 4–6 godz. z przystankiem na kawę i zdjęcia trasa płaska, bez podjazdów
- ok. 3,6 km 2–3 godz. szybki objazd z klimatem Pisz płasko, miejsko, bez pośpiechu

Pobierz trasę GPS

● Trasa NIEBIESKA (Całodniowa Eksploracja)

● Trasa POMARAŃCZOWA (Przejazdem)

W pełnej wersji przewodnika znajdziesz kody QR i linki do pobrania tras GPS w formatach GPX i KML – gotowe do wgrania na telefon lub licznik rowerowy.

KUP PRZEWODNIK

Pliki kompatybilne z: Komoot, Locus Map, Mapy.cz, Garmin

Muzeum Ziemi Piskiej:

Serdecznie polecam zwiedzanie z przewodnikiem – koszt niewielki, a wartość ogromna. Muzeum ma też świetnie opisane ekspozyty, więc możecie też iść na własną rękę.

Godziny otwarcia atrakcji (dla planujących zwiedzanie)

Miejsce	Godziny otwarcia	Uwaga
Muzeum Ziemi Piskiej	pn–pt 8:00–16:00; VII–VIII: także weekendy	Latem działa również w soboty/niedziele
Wieża Ciśnień	pn–pt 9:00–16:00	Warto wejść na taras widokowy
Schron Regelbau 502	tylko po wcześniejszym umówieniu	
Przystań statku „Smętek”	11:00, 13:00, 15:00, 17:00, 19:00	Rejs o 19:00 – idealny na zakończenie dnia

Schron Regelbau**502:**

Obowiązkowa rezerwacja! Wystarczy zadzwonić lub napisać kilka dni wcześniej i umówić godzinę (telefon: 695 753 637 / 602 733 642). Warto zapytać o Piski Szlak Obronny — chętni mogą udać się na samodzielną rowerową pętlą po dawnych umocnieniach!

Wieża**Ciśnień:**

Otwarte tylko w dni robocze, godz. 9:00–16:00. Sprawdźcie wcześniej, czy Wasz plan uwzględni dzień powszedni, bo widok z tarasu jest tego wart.

Gdzie spać w Pisz?

Dla tych, którzy chcą odpocząć przed pierwszym etapem Mazurskiej Pętli, Pisz oferuje sporo możliwości. Sam nocowałem tu dwa razy i mogę podzielić się czymś więcej niż tylko suchą listą:

➔ Za pierwszym razem szukałem pola namiotowego z dostępem do prądu. Spośród wszystkich dostępnych w okolicy wybrałem Domki Letniskowe Jabłoń (darektanski.pl/impr/jablon) — spokojne

miejsce z dostępem do rądu, położone nad jeziorem Brzozolasek, około 5 km od centrum Pisz (czyli około 20 minut jazdy rowerem). Spokój, las, ostęp do energii, sanitariaty i cisza z dala od miasta. Sprawdzone miejsce, które oferuje nie tylko domki, ale też dobre zaplecze pod namiot.

➔ Drugim razem zatrzymałem się w Pensjonacie Jagoda — położonym na spokojnym osiedlu mieszkaniowym, około 2 km od centrum. Kameralne miejsce z domową atmosferą i dobrym dojazdem do centrum (darektanski.pl/impr/jagoda)

Poza tym w Pisz znajdziecie również:

➔ Hotel Nad Pisz — z widokiem na rzekę, tuż przy przystani „Smełek” (darektanski.pl/impr/h-pisa)

➔ Pensjonat Zielona Dolina — kameralnie, niedaleko centrum

(darektanski.pl/impr/zd)

➔ Agroturystyka, dwa obiekty nad jeziorem Roś — ok. 5 km od centrum, Agroturystyka Agro Roś (FB: darektanski.pl/impr/fb-lupki) lub przy większej

liczbie osób Azuria Agroturystyka (darektanski.pl/impr/azuria)

➔ Pole namiotowe: Ekomarina Pisz (ul. Aleja Turystów 13, tel. 728 880 458) — prowadzona przez Miejsko-Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pisz (darektanski.pl/impr/mgosir)

W Pisz działa też wiele innych pensjonatów, kwatery prywatnych i apartamentów. Najbardziej aktualny w temacie noclegów jest po prostu serwis Booking — to przez niego najczęściej rezerwuję noclegi, chyba że planuję biwak, wtedy szukam na własną rękę.

Jeśli chcesz zobaczyć dostępne opcje, wejdź tu: darektanski.pl/impr/booking-pisz

Wskazówka: w sezonie (lipiec—sierpień) warto zarezerwować wcześniej.

Gdzie coś zjeść lub odpocząć?**Na szybko:**

— Kawiarnia „Cafe Family” — pyszna kawa, pyszne lody, doskonała

Pisz. Widok z góry Wieży Ciśnień – lasy po horyzont, błękit nad głową. A jeśli trafisz w porze obiadu, zjesz z takim tłem – Bistro Wieża zaprasza.

lokalizacja (FB:

darektanski.pl/impr/CafeFamily)

— Bistro Wieża – domowy obiad i ciasto na deser, z panoramą Pisz (FB:

darektanski.pl/impr/BistroWieża)

— Deser: Mazurska manufaktura lodów rzemieślniczych (FB: darektanski.pl/impr/lod-y-mazury)

Na dłużej:

— Restauracja Baszta – odkryj magię smaków (FB: darektanski.pl/impr/baszta)

Plaża miejska nad Jeziorem Roś – idealne miejsce na kąpiel, odpoczynek na trawie, chwilę relaksu lub nawet nocleg z namiotem. Pomost, toalety, boisko do siatkówki i letnia atmosfera w bonusie! Dojazd z centrum zajmuje tylko ok. 10 min rowerem (ul. Turystyczna).

Lokalizacja Google Mapa:

darektanski.pl/impr/plaza-pisz

PRAKTYCZNIE DLA ROWERZYSTY:

Gdzie przypiąć rower:

- Muzeum Ziemi Piskiej i Rynek – miejskie stojaki
- Wieża Ciśnień – dostępny stojak
- Przystań „Smętka” – rower przypinasz przy pomocy
- Schron Regelbau 502 – teren ogrodzony, prywatny.

Serwis i zakupy:

- DUALDRIVE Naprawa Rowerów, Snopki 140, tel. 507 490 543
- Centrum Rowerowe,

- ul. Grunwaldzka 1A, tel. 502 676 215
- Sklepy spożywcze: Żabka / Biedronka – ul. 1 Maja i centrum / ul. Olsztyńska
- Apteki: jedna na rynku, kolejne w promieniu 300 metrów.

Toalety:

- Plaża miejska
- Park nad Pisz (toaleta przenośna typu Toi Toi)
- Restauracje/ ewentualnie Urzędy, Muzeum, Dom Kultury

Internet:

- Wi-Fi dostępne w większości kawiarni/restauracji

Nawierzchnia

i otoczenie:
Trasa miejska, utwardzona (bruk, asfalt, chodniki), z większym ruchem tylko w centrum – dalej cisza, park i przyjemne zaułki.

Mieszanka kultur i burzliwych dziejów

Pisz leży nad jeziorem Roś i rzeką Pisą, w pobliżu Puszczy Piskiej oraz jeziora Śniardwy. To miasto o bogatej historii, na którą wpływ miały kultura pruska, polska i niemiecka.

Historia Pisz sięga XIV wieku, kiedy to Zakon Krzyżacki wznosił drewniany zamek na południowym krańcu Puszczy Piskiej, w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich. Zamek ten, nazwany na cześć św. Jana Chrzciciela Johannisburgiem, dał początek osadzie, która w 1367 roku otrzymała przywilej rybacki, a w 1645 roku prawa miejskie.

I Pisz. Widok z Wieży Ciśnień na współczesne miasto: spokój, dachy i zielen wokół. Idealny początek dnia w klimacie Mazur.

Nazwa „Pisz” wywodzi się od staropruskiego słowa „pisa”, które oznaczało bagno — co nawiązuje do podmokłych okolic jeziora Roś.

W swojej burzliwej historii Pisz był częścią Polski jako lenno od 1454 do 1657 roku. W tym czasie odwiedzili je królowie polscy, m.in. Władysław IV Waza w 1639 roku oraz Stanisław Leszczyński — dwukrotnie, w latach 1709 i 1734. Miasto było również miejscem ważnych wydarzeń międzynarodowych — tutaj spotkali się

m.in. August II Mocny z Fryderykiem I, królem Prus, w 1698 roku oraz Aleksander I Romanow z Fryderykiem Wilhelmem III Pruskim w 1813 r.

W latach 1709—1710 Pisz został zdziesiątkowany przez epidemię dżumy. W 1871 roku, pod nazwą Johannisburg, miasto znalazło się w granicach Niemiec. Zarówno pierwsza, jak i druga wojna światowa przyniosły Piszowi zniszczenia i walki. Po zakończeniu II wojny światowej miasto wróciło do Polski — początkowo jako Jańsbork, a następnie jako Pisz. W kolejnych latach miasto zostało odbudowane i rozwinęło się jako ważny ośrodek przemysłu drzewnego i turystyki.

Kultura Pisz jest wyjątkowo zróżnicowana i bogata. Wyróżnia się licznymi zabytkami architektury gotyckiej, takich jak ratusz czy kościół św. Jana Chrzciciela. Miasto jest również siedzibą Muzeum Ziemi Piskiej, w którym znajdziesz eksponaty związane z florą i fauną Puszczy Piskiej, a także zbiory archeologiczne, etnograficzne i historyczne, ukazujące długą historię regionu.

Symbol Pisz

Herb Pisz to nie tylko symbol miasta i gminy, ale też świadectwo jego historii i tożsamości. Przedstawia głowę św. Jana Chrzciciela na złotej misie — to rzadko spotykany motyw w polskiej heraldyce, skupiający się na postaci ludzkiej, co czyni go wyjątkowym.

Herb został nadany przez króla Jana

Odkrywanie tajemnic Pisz

Zapraszam Was do niezwyklej przygody rowerowej, która rozpocznie się w malowniczym Pisz – mojej propozycji na punkt startowy Mazurskiej Pętli Rowerowej. Trasa zabierze w fascynującą podróż po tym urokliwym mieście, aż po niespodziankę na zakończenie dnia. Ale zanim odkryjemy tę tajemniczą atrakcję, przekonajmy się, co Pisz ma do zaoferowania w ciągu dnia.

1 Wejście do Muzeum Ziemi Piskiej. Tutaj zaczyna się podróż przez wieki – historia, przyroda i kultura Mazur zamknięte w murach dawnego ratusza.

Sekretne drzwi do Mazur

Lokalizacja Google Mapa
Muzeum Ziemi Piskiej

[darektanski.pl/
!mpr/mzp](http://darektanski.pl/impr/mzp)

Odkryjmy jedno z najciekawszych miejsc na Mazurach, które stanowi doskonałe wprowadzenie do piękna przyrody regionu. Muzeum Ziemi Piskiej to prawdziwy skarb ukryty w samym sercu Mazur. To fascynujące miejsce łączy historię, kulturę i przyrodę, tworząc podróż przez wieki.

Przyroda Mazur zachwyca różnorodnością zwierząt i pięknem krajobrazów. Muzeum Ziemi Piskiej to idealna przestrzeń do odkrywania tych skarbów – zwłaszcza z przewodnikiem, który wprowadzi nas w lokalną faunę i florę oraz oprowadzi po wystawach, wzbogacając naszą eksplorację.

Kazimierza w 1656 roku, w czasie potopu szwedzkiego, jako wyraz uznania dla mieszkańców Pisz za wierność i odwagę. Symbolizuje on więź miasta z Polską oraz lojalność w trudnych czasach.

Kolory herbu – czerwony, biały i czarny – nawiązują z kolei do dynastii Hohenzollernów, którzy rządzą Prusami i Brandenburgią. To także odniesienie do faktu nadania Piszu praw miejskich przez elektora Fryderyka Wilhelma w 1645 roku. **Rysunek:** postać św. Jana w stylu dawnych ilustracji.

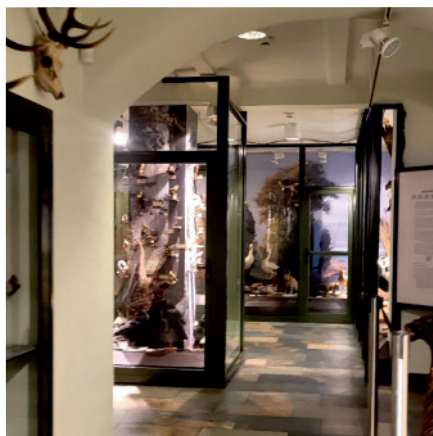
W dziale przyrodniczym Muzeum znajdziemy ekspozycje ptaków, ssaków i ryb charakterystycznych dla Warmii i Mazur, a zwłaszcza dla Puszczy Piskiej (więcej na stronie 92). Przy ekspozatach umieszczono także tła dźwiękowe, które przenoszą nas wprost do lasu.

Aby odwiedzić Muzeum Ziemi Piskiej, należy udać się na Plac Ignacego Daszyńskiego 7. To budynek ratusza, który powstał w miejscu XVII-wiecznej siedziby władz miejskich — zlokalizowany w samym centrum Pisz, tuż przy rynku.

Ciekawym elementem wystawy przyrodniczej są ptasie jaja, reprezentujące ponad 70 gatunków — od największych, jak jaja łabędzi, po maleńkie jajka sikory. Znajdziemy tu też liczne

***Możdżenie тура** — to fragment czaszki z zachowanymi nasadami rogów prehistorycznego тура, wymarłego przodka bydła domowego. Taki zabytek pozwala poznać gatunki, które niegdyś zamieszkiwały te tereny. Więcej o tym unikalnym znalezisku dowiesz się w Muzeum Ziemi Piskiej.

Muzeum Ziemi Piskiej — od progu aż po ostatnią salę, Mazury opowiedziane historią, naturą i kulturą.

eksponaty ssaków, m.in. dzika, wilka, borsuka czy jelenia. Dowiemy się także o tradycjach łowieckich, które od zawsze były ważną częścią kultury regionu.

Muzeum Ziemi Piskiej to nie tylko przyroda, ale również historia i kultura. W części historycznej poznamy dzieje tego obszaru — od najstarszych dokumentów miejskich, przez archiwalne fotografie, po mapy ukazujące zmieniające się granice i tożsamość regionu.

W sali etnograficznej przeniesiemy się w czasie do świata dawnych zawodów — rolnictwa, leśnictwa, bartnictwa, rzemiosła i rybołówstwa. Zobaczymy przedmioty codziennego użytku, a także dawne obrzędy i tradycje, które współtworzyły mazurską tożsamość.

Część archeologiczna Muzeum przenosi nas w jeszcze dalszą przeszłość. Poznamy tu najstarsze ślady osadnictwa na tych terenach — wśród nich m.in. możdżenie тура* datowane na 3750 lat oraz fragmenty osady nawodnej odkrytej w okolicach Puszczy Piskiej. To fascynujący wgląd w historię regionu, której korzenie sięgają tysiącleci.

Muzeum Ziemi Piskiej. Przyroda i codzienność dawnych mieszkańców Mazur – realistycznie pokazane w salach ekspozycyjnych.

Odkrywając to niezwykle muzeum, symbolicznie otwieramy sekretne drzwi do Mazur. Muzeum Ziemi Piskiej to nie tylko miejsce pełne eksponatów – to wizualne doświadczenie, które odsłania przed nami bogactwo mazurskiej przyrody i dziedzictwa. To doskonały punkt wyjścia do dalszej rowerowej przygody wzdłuż Mazurskiej Pętli, gdzie czekają kolejne miejsca do odkrycia.

Rynek Miasta

Lokalizacja Google Mapa
Rynek Miasta

[darektanski.pl/
!mpr/rmp](http://darektanski.pl/impr/rmp)

Po zwiedzeniu ekspozycji Muzeum Ziemi Piskiej warto udać się w kierunku centralnego punktu miasta – rynku. Ciekawostką jest to, że aby tam dotrzeć, wystarczy przejść za budynek muzeum, który stanowi część ratusza..

Zanim znajdziemy się na rynku,

2

Rynek w Pisz. Serce miasta i świadek jego historii – z neogotyckim ratuszem w tle.

INFORMACJE PRAKTYCZNE – Muzeum Ziemi Piskiej

Ceny biletów:
– bilet normalny: 15 zł
– bilet ulgowy: 7 zł
– przewodnik dla grup: od 25 zł/grupa

Adres:
Plac Daszyńskiego 7,
12-200 Pisz
tel. 87 423 22 64
mzppisz@wp.pl
muzeumziemipiskiej.pl

Godziny otwarcia:
– V-VI oraz IX:
pn-pt 8:00–16:00
– VII-VIII:
pn-pt 9:00–17:00,
sb-nd 10:00-14:00

Godziny mogą się zmieniać – najlepiej sprawdzić na stronie muzeum lub zadzwonić. Dane dotyczą 2025r.

natknijemy się na główną fasadę najpiękniejszego i najciekawszego zabytku miasta – budynku ratusza. Ten okazały gmach, górujący nad rynkiem, został wzniesiony w stylu neogotyckim na początku XX wieku, dzięki funduszom uzyskanym przez Prusy po zwycięstwie nad Francją w wojnie francusko-pruskiej. W ratuszu mieści się m.in. Starostwo Powiatowe, a cały budynek stanowi symbol miasta i jego rozwoju.

Przed ratuszem rozciąga się Rynek Miasta, otoczony urokliwymi kamienicami pochodzącymi z XVIII i XIX wieku. Latem rynek tętni życiem, a lokalne kawiarnie i bary serdecznie zapraszają do odpoczynku.

W okolicach ulicy Rybackiej znajduje się Dom Królewski, w którym przypuszczalnie dwukrotnie przebywał król Stanisław Leszczyński.

Kamienna Baba

2

Lokalizacja Google Mapa
Kamienna Baba

[darektanski.pl/
!mpr/kb](http://darektanski.pl/impr/kb)

Nieopodal Pisz, w Wejsunach – miejscowości położonej na wschodnich brzegach jezior Wejsunek oraz Warnołty, otoczonej rozległą Puszcza Piską – znajduje się teren o bogatym dziedzictwie archeologicznym. Jednym z najciekawszych znalezisk jest tu posąg, prawdopodobnie przedstawiający pradawne bóstwo Kurko, znany dziś jako Kamienna Baba. Obecnie ten tajemniczy monolit stoi na Rynku w Pisz i stanowi pamiątkę po dawnych mieszkańcach tych ziem.

Sama nazwa „baba” pochodzi z języków ludów stepowych i może sugerować powiązania

z przodkami lub bóstwami. Choć pochodzenie tych rzeźb wciąż budzi wiele pytań, badacze datują je głównie na okres od X do początków XIV wieku, czyli czas istnienia państwa zakonnego. Nie wiadomo jednak, kto je stworzył. Nie jest również jasne, jaką dokładnie pełniły funkcję. Dla jednych to dzieła plemion pruskich, upamiętniające przodków, bohaterów lub bóstwa. Inni sugerują, że mogą pochodzić jeszcze z epoki żelaza lub wczesnego średniowiecza, pełniąc funkcje rytualne, dekoracyjne, a nawet orientacyjne.

Kamienne posągi o cechach antropomorficznych, takie jak Kamienna Baba z Pisz, od dawna budzą zainteresowanie i stanowią przedmiot badań archeologicznych. Miejscowa ludność wierzyła, że to skamieniały ludzie – przekleci lub ukarani przez siły wyższe. Przez stulecia niektóre z nich pełniły także funkcję kamieni granicznych i były silnie powiązane z obrzędowością pogańską. Choć nauka dostarczyła już wielu hipotez, wokół tych tajemniczych figur wciąż pozostaje więcej pytań niż odpowiedzi.

Kamienna Baba. Tajemniczy posąg z Wejsun, dziś stojący na Rynku w Pisz. Jedna z zagadek pruskiej przeszłości Mazur – symbol dawnej brzędowości i niewyjaśnionych wierzeń.

4

Bulwary nad Piszą. To tutaj niegdyś stał zamek krzyżacki – dziś w tym miejscu znajduje się park, który skrywa ślady warowni i burzliwych dziejów Pisz.

Pomnik Melchiora Wańkowicza

Lokalizacja Google Mapa
Pomnik M. Wańkowicza

[darektanski.pl/
!mpr/pmww](http://darektanski.pl/impr/pmww)

Pomnik Melchiora Wańkowicza nad Piszą to hołd dla jednego z najwybitniejszych polskich autorów powieści reportażowej. Melchior Wańkowicz, autor takich dzieł jak „Szczenięcie lata” i „Na tropach Smętka”, uważany jest za

klasyka polskiego reportażu.

Pomnik Melchiora Wańkowicza nad Piszą. Pierwsza w Polsce rzeźba upamiętniająca autora „Na tropach Smętka”, symbol jego podróży po Mazurach i fascynacji regionem.

Pomnik ten stanowi pierwszą w Polsce rzeźbę upamiętniającą pisarza i przedstawia samego autora stojącego przy kajaku. To symboliczne miejsce nawiązuje do jego podróży przez Mazury, opisaną w książce „Na tropach Smętka”.

Podczas tej wyprawy Wańkowicz snuł filozoficzne, historyczne i polityczne rozważania na temat stosunków między ludnością niemiecką a mazurską.

Pozostałości zamku

Lokalizacja Google Mapa
Pozostałości zamku

[darektanski.pl/
!mpr/zamekP](http://darektanski.pl/impr/zamekP)

W Piszczu znajdziemy również pozostałości zamku krzyżackiego. Obecnie zachowały się jedynie fragmenty murów, które można zobaczyć w parku nad rzeką Piszą. To miejsce ma bogatą historię sięgającą XIII wieku. W średnio-

wieczu zamek wielokrotnie zmieniał swoje przeznaczenie – pełnił funkcję twierdzy oraz rezydencji książęcego starosty.

Podczas II wojny światowej Pisz doznał

poważnych zniszczeń, a sam zamek został uszkodzony w wyniku działań wojennych. W latach 60. XX wieku podjęto decyzję o rozbiórce jego pozostałości.

Choć dziś zamek już nie istnieje, warto odwiedzić pobliski kościół św. Jana Chrzciciela — ważny zabytek, który również pamięta czas historycznych przemian Pisz.

Kościół pw. św. Jana Chrzciciela

Lokalizacja Google Mapa
Kościół w Pisz

[darektanski.pl/
impr/kosciol-p](http://darektanski.pl/impr/kosciol-p)

Podczas rowerowej wędrowki przez Pisz kolejnym punktem na trasie jest kościół rzymskokatolicki pw. św. Jana Chrzciciela. Świątynia ta, pochodząca z 1449 roku, mimo że mocno doświadczona przez historię i różne wydarzenia, wciąż stoi jako symboliczna pozostałość minionych czasów. Imponująca wieża — jedyny zachowany element pierwotnej budowli — ukazuje bogactwo architektury dawnych

stuleci. Jej obecność przypomina o historii miasta i jego nieustannym oporze wobec przemijania.

Warto wspomnieć, że kościół św. Jana Chrzciciela pełnił wiele funkcji i był świadkiem licznych wydarzeń historycznych. Jedną z lokalnych legend głosi, że istniało połączenie z zamkiem krzyżackim za pomocą podziemnego tunelu. Ciekawostką jest również odnalezienie w 2020 roku figury anioła chrzcielnego — elementu wystroju z okresu luteranckiego. Świątynia skrywa również cenne wyposażenie z XVIII wieku, w tym późnorennesansowy ołtarz, barokową ambonę oraz polichromowany krucyfik z XVII wieku. To miejsce to nie tylko zabytek architektury, ale także przestrzeń kultu religijnego i żywe dziedzictwo artystyczne.

Jednym z wyjątkowych artefaktów kościoła jest jego zabytkowy zegar, wykonany w 1899 roku w berlińskiej fabryce Georga Richtera. Przez dziesięciolecia pełnił funkcję nie tylko praktyczną, lecz także symboliczną — jako świadectwo minionych epok. Zegar był wielokrotnie naprawiany i modernizowany: od elektrycznych naciągów po różne eksperymentalne uspraw-

Kościół św. Jana Chrzciciela w Pisz.
Jedna z najstarszych budowli miasta – barokowe wnętrze i masywna dzwonnica.

5

nienia, które niestety doprowadziły do ubytków w jego oryginalnym mechanizmie.

Po gruntownej renowacji w 2021 roku zegar odzyskał swoją dawną świetność. Dziś jako czterotarczowy czasomierz zawieszony 35 metrów nad ziemią, nie tylko odmierza godziny — ale także opowiada historię miasta. To nie jest zwykłe urządzenie techniczne, lecz kulturowy symbol, który dopełnia opowieść o Pisz, stając się jej trwającym mimo upływu lat portretem.

Wieży Ciśnień

Lokalizacja Google Mapa
Wieży Ciśnień

darektanski.pl/mpr/wcp

Jeśli zwiedziliśmy już kościół pw. św. Jana Chrzciciela i podziwialiśmy tamtejszy zegar, kierując się w stronę Wieży Ciśnień, otwieramy nie tylko okno na przeszłość, ale też zagłębiamy się w historię miasta.

Ta monumentalna budowla, wzniesiona na

www.darektanski.pl

początku XX wieku z inicjatywy dwóch radnych — Leo Bayera, właściciela browaru „Masovia”, i Franza Schnetki, kupca — została powierzona renomowanej firmie Heinricha Schevena z Bochum. Stanowiła niezwykle osiągnięcie ówczesnej inżynierii.

Piska wieża zyskała również swój przydomek „grzybek” za sprawą charakterystycznego kształtu, typowego dla wież wodnych na terenie dawnych Prus. Konstrukcja składa się

6

Wieża ciśnień w Pisz. Charakterystyczna budowla z początku XX wieku, dziś pełniąca funkcję punktu widokowego i będąca jednym z symboli miasta.

Wieża Ciśnień w nowej odsłonie.
Z zewnątrz zachwyca sylwetką, a w środku czeka galeria i klimatyczne wnętrza.

i INFORMACJE PRAKTYCZNE – Wieży Ciśnień

🎫 Ceny biletów:

– bilet normalny: 10 zł

📍 Adres:

Gdańska 11,
12-200 Pisz

☎ tel. 516 827 401

✉ zazwieza@pisz.home.pl

🌐 zazpisz.pl

🕒 Godziny otwarcia:

– **Poniedziałek – piątek**

9:00-16:00;

– **sobota, niedziela**

nieczynne.

Godziny mogą się zmieniać – najlepiej sprawdzić na stronie muzeum lub zadzwonić. Dane dotyczą 2023r.

z wąskiego trzonu przechodzącego w szeroki hełm, w którym umieszczono zbiornik wodny typu Intze I o pojemności 100 m³. To on zapewniał stabilne ciśnienie w sieci wodociągowej, niezależnie od warunków pogodowych czy przerw w dostawie energii.

Historia Wieży Ciśnień sięga okresu jej eksploatacji aż do 1992 roku, kiedy została wyłączona z użytku. Wpisano ją do rejestru zabytków w 2007 roku, a w 2013 roku przeszła gruntowną renowację

Obecnie to obiekt otwarty dla turystów – z tarasu widokowego na dziesiątym piętrze rozciąga się panorama miasta, a na niższych poziomach działa restauracja. Wieżę zarządza Piski Zakład Aktywności Zawodowej „Wieża”, wspierający osoby z niepełno-

sprawnościami na rynku pracy.

To zabytek techniki i architektury, a zarazem miejsce spotkań, aktywności i odpoczynku. Przywrócona do życia wieża jest dziś symbolem Pisz – przykładem udanego przekształcenia dawnej infrastruktury komunalnej w przestrzeń zachowującą zarówno wartość historyczną, jak i estetyczną.

Podróż do czasów II Wojny Światowej

Lokalizacja Google Mapa
Schron Regelbau 502

[darektanski.pl/
!mpr/r502](http://darektanski.pl/impr/r502)

Schron bierny Regelbau 502 w Pisz to wyjątkowa atrakcja turystyczna, która przenosi zwiedzających w realia lat II wojny światowej. To pierwszy na świecie i jedyny w Polsce schron tego typu, wybudowany w 1939 roku przez niemieckich inżynierów.

Znajduje się przy ulicy Niskiej, która – choć powstała później – została poprowadzona przez miejsce wybrane niegdyś strategicznie jako kluczowy punkt dowodzenia odcinka Pozycji Piskiej.

Schron Regelbau 502 – obiekt z 1939 roku z ekspozycją wnętrza schronu. Z zewnątrz – okopany żelbetowy bunkier, wewnątrz – spójnie wyposażony punkt oporu z zachowanymi oryginalnymi detalami.

Zaprojektowany z wykorzystaniem naturalnych ukształtowań terenu, schron został częściowo wkomponowany w ziemię. Pełnił funkcję stanowiska dowodzenia odcinka Punktu Oporu Pisz, będącego częścią systemu obrony przed potencjalnym atakiem ze strony Związku Radzieckiego. Był przeznaczony dla dwóch drużyn piechoty (ok. 30 żołnierzy) i składał się z dwóch pomieszczeń pogotowia, służy przeciwgazowej, korytarza oraz wieży obserwacyjnej z pancerną kopułką. Został zbudowany w klasie odporności B-Neu – jego ściany i strop miały 2 metry grubości.

W 2007 roku obiekt wpisano do Rejestru Zabytków, a następnie poddano renowacji dzięki staraniom Stowarzyszenia „Piska Pozycja Rygłowa”, które od 2010 roku działa na rzecz ochrony dziedzictwa Warmii i Mazur. Stowarzyszenie tworzy bazy danych historycznych, organizuje ekspozycje sprzętu wojskowego, a także rozwija „Trasę Historyczną” opartą na niemieckich umocnieniach z okresu II wojny światowej. Ich zaangażowanie zostało docenione m.in. nominacją do „Wilka Piskiego 2011”, tytułem „Osobowość Ziemi Piskiej 2011” oraz Złotym Medalem

7

i INFORMACJE PRAKTYCZNE

– Schron Regelbau 502

Ceny biletów:

– Wstęp jest bezpłatny, ale mile widziana jest dobrowolna darowizna na rzecz stowarzyszenia (najlepiej w formie drobnych banknotów).

Adres:

Nidzka 11,
12-200 Pisz

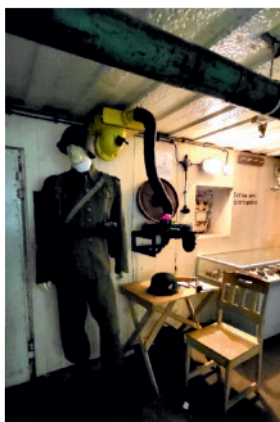
 tel. 695 753 637 (Sławek)
602 733 642 (Pawel)

 wolasy@poczta.onet.pl

Godziny otwarcia:

– Zwiedzanie jest możliwe po wcześniejszym umówieniu się.

Godziny mogą się zmieniać – najlepiej sprawdzić na stronie muzeum lub zadzwonić. Dane dotyczą 2023r.

Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej w 2012 roku.

Wewnątrz schronu można zobaczyć wiele elementów, które były niezbędne do życia i działania żołnierzy. Ekspozycja militarno-historyczna, oparta na zbiorach Stowarzyszenia, prezentuje elementy uzbrojenia, łączności oraz wyposażenia kwaterunkowego z tamtych lat. Znajdują się tu m.in. telefony polowe, radiostacje, składane łóżka, stoły z mapami i dokumentami, latarki, apteczki z podstawowym wyposażeniem medycznym, a także mundury, karabiny, pistolety i granaty.

Schron Regelbau 502 w Pisz to nie tylko ciekawy obiekt architektury militarnej, ale również ważne świadectwo historii regionu. Jego zwiedzanie pozwala lepiej zrozumieć realia życia żołnierzy, dostrzec codzienność wojenną i spojrzeć refleksyjnie na dramatyczne wydarzenia, które rozgrywały się w tych okolicach. To miejsce, które zainteresuje zarówno miłośników historii, jak i poszukiwaczy przygód.

Zwiedzanie schronu jest bezpłatne i możliwe po wcześniejszym uzgodnieniu telefonicznym.

Niecodzienne zakończenie dnia

Lokalizacja Google Mapa
Przystań Smentka

[darektanski.pl/
!mpr/smentek](https://darektanski.pl/impr/smentek)

W ciągu dnia, przemierzając uliczki i placówki Pisz, odkryliśmy niezwykle skarby historii i natury. Muzeum Ziemi Piskiej, Kamienna Baba, pomnik Melchiora Wańkowicza, ruiny zamku, a także Piskie Fortyfikacje – wszystkie te miejsca oddają bogactwo przeszłości tego miasta.

Ostatecznym akcentem naszej podróży jest Jezioro Roś. Ten polodowcowy zbiornik powstał na martwym ramieniu lodowca, uzupełniając układ hydrologiczny jeziora Śniardwy. Jego nietypowy kształt, przypominający literę „S”, skrywa fascynującą strukturę podzieloną na trzy części, połączone łagodnymi zakolami. To miejsce nie tylko dla oczu – jezioro jest węzłem wodnym, łączącym się z innymi akwenami poprzez sieć kanałów i rzek.

Jego linia brzegowa, licząca ponad 50 kilometrów, wzbogacona

8 **Statek „Smętek”.** Jedyny taki rejs po jeziorze Roś, rozpoczynający się na rzece Pisa – z widokiem na panoramę Pisu.

zatokami i półwyspami – takimi jak Rudzka, Bylicka czy Piechowski – nadaje temu miejscu wyjątkowy charakter. Liczby opisujące głębokość, długość czy szerokość jeziora są istotne, ale nie oddają w pełni jego różnorodności, piękna i bogactwa. Tym, co czyni Jezioro Roś wyjątkowym, jest nie tylko jego rozmiar, ale przede wszystkim unikatowa topografia, formacje brzegowe oraz ukryte zakamarki, których nie sposób opisać jedynie za pomocą danych.

Dla porządku: Jezioro Roś rozciąga się na powierzchni 1887,7 ha, ma ponad 11,4 km długości i 2,15 km szerokości. Najgłębsze miejsca w jego centralnej części przekraczają 20 metrów, osiągając maksymalnie 31,8 m. Pozostałe obszary mają głębokość do 15 m, a w północnej rynnicy spadają do zaledwie 1 m – to właśnie tam woda jest najbujniej porośnięta. Jezioro klasyfikowane jest w II klasie czystości.

Jezioro Roś to siedlisko różnorodnych gatunków ryb, ptaków i roślinności wodnej, pełne ciszy i spokoju, oferujące cenne łowiska wędkarskie. Jego niebanalny układ sprawia, że nie jest popularne wśród żeglarzy większych jednostek – za to doskonale nadaje się dla kajakarzy, wędkarzy i poszukiwaczy wytchnienia.

Nasz czas w Pisu zmierza ku końcowi, a jego zwieńczeniem będzie rejs statkiem Smętek – jedynym na Mazurach z napędem tylnokolowym. Ostatni rejs o 19:00 to wyjątkowa okazja, by podziwiać zachód słońca nad taflą Jeziora Roś. O 20:00 wracamy do portu, wsłuchując się w opowieściach kapitana o tym fascynującym regionie.

Przystań Smętka, ukryta między hotelem „Nad Pisą” a restauracją „Złota Łania”, to punkt rozpoczęcia tej niezwykłej podróży. Stąd, z widokiem na rzekę Pisę, zaczyna się niezapomniana wędrówka z magią zachodu słońca na horyzoncie.

i INFORMACJE PRAKTYCZNE

– Przystań Statku „Smętek”

Adres:

Spacerowa 62,
12-200 Pisz

tel. 603 525 047

biuro@smetek.pisz.pl

www.smetek.pisz.pl

Godziny rejsów:

– rejsy **godzinne**
w sezonie codziennie:
godz. 11:00, 13:00, 15:00,
17:00, 19:00

– rejs **5-cio godzinny na jeziorze Śniardwy:** środa i sobota godz. 9:45
(wcześniejsza rezerwacja)

Godziny mogą się zmieniać – najlepiej sprawdzić na stronie muzeum lub zadzwonić. Dane dotyczą 2023r.

Pisz w skrócie

Co warto zapamiętać z tego miasta?

Po intensywnym dniu w Piszu czas na chwilę refleksji i krótkie podsumowanie. Jeśli zwiedzałeś to miasto po raz pierwszy — pewnie zaskoczyło Cię swoim klimatem, historią i niezwyklejmi detalami. A jeśli wracasz tu kolejny raz — z pewnością odkryłeś coś, czego wcześniej nie zauważyłeś.

Poniżej znajdziesz esencję Pisz — pięć rzeczy, które szczególnie warto zrobić, oraz kilka ciekawostek, które najlepiej oddają jego wyjątkowość.

5 rzeczy, które warto zrobić w Pisz:

1. Zająrzeć do Muzeum Ziemi Piskiej i zapytać o przewodnika.
2. Stanąć twarzą w twarz z Kamienną Babą.
3. Wspiąć się na taras Wieży Ciśnień i spojrzeć na Mazury z góry.
4. Odwiedzić Regelbau 502 i dotknąć historii.
5. Zakończyć dzień rejsem po Jeziorze Roś i posłuchać opowieści kapitana Smętka.

Czy wiesz, że...?

- Herb Pisz przedstawia głowę św. Jana Chrzciciela na złotej misie.
- To tu znajduje się najstarszy dom na Mazurach.
- Kamienna Baba to tajemnicza rzeźba z czasów pogańskich.
- Pisz był przez chwilę miastem... pruskiego, polskiego i niemieckiego królestwa.
- Schron Regelbau 502 to unikat w skali całej Polski.

I co dalej?

Jeśli Pisz Cię zaskoczył — poczekaj, aż zobaczysz kolejne miejsca na Mazurskiej Pętli Rowerowej.

Ruszamy dalej — w stronę Rucianego-Nidy i Puszczy Piskiej.

Z mapą, z rowerem, z ciekawością.

Tarki, dukty i piach

TRASA: PISZ – RUCIANE-NIDA

T Trasa Pisz – Ruciane-Nida. Typowy mazurski odcinek szutrowy – piękny, spokojny... i wymagający, zwłaszcza po deszczu.

Czas wyruszyć w naszą pierwszą część trasy! Po poznaniu Piska ruszamy w podróż przez Puszcę Piską. Ta trasa umożliwi odkrycie piękna Mazurskiej Pętli Rowerowej w bliskim sąsiedztwie jeziora Nidkiego, oferując jednocześnie Miejsca Obsługi Roweru w Wiartlu i Karwicy. Podczas naszej podróży zatrzymamy się przy Leśniczówce Pranie i wieży widokowej w Krzyżach. To nie tylko okazja do odpoczynku, ale również możliwość zgłębienia tajemnic tej

przyrodniczej krainy.

Puszcza Piska to niezwykle zakątek w sercu Warmii i Mazur, bogaty w różnorodność przyrody i historii. To drugi co do wielkości kompleks leśny w Europie, oferujący niezliczone możliwości odkrywania uroku natury i dziedzictwa kulturowego. Przez gęste sosnowe i świerkowe lasy przenikają się historie, które czekają, by zostać odkryte i opowiedziane.

Jak zaplanować ten odcinek trasy?

To jeden z bardziej wymagających fragmentów Mazurskiej Pętli Rowerowej — nie z powodu podjazdów, ale jakości nawierzchni. Szuter, piach, tarki i brak oznaczeń na niektórych mapach wymagają uważnego przygotowania. W zamian — widoki i punkty odpoczynkowe, które zapamiętasz na długo.

PODSTAWOWE INFORMACJE

Punkt startowy:

— PISZ, ul. Olsztyńska / ul. Nidzka (blisko Schronu Regelbau 502) **1**

Punkt docelowy:

— RUCIANE-NIDA, Promenada nad Jeziorem Nidzkim **7**

Długość trasy: ok. 42 km

Orientacyjny czas

przejazdu: 3–5 godzin

Typ nawierzchni:

asfalt (krótko) → szuter → leśne drogi (piach, tarki)

Poziom trudności: średni do trudnego (szczególnie z sakwami)

CO CZEKA PO DRODZE?

— MOR Wiartle **2** —

dobry punkt na pierwszy odpoczynek: zadaszenie, ławki, toaleta i możliwość uzupełnienia zapasów w pobliskim sklepie (czynny sezonowo).

— **Dawny cmentarz w Przerośli **3**** — ciche, porośnięte lasem miejsce z zachowanymi nagrobkami dawnych mieszkańców tych terenów. Nie ma tu ławki ani miejsca na dłuższy postój, ale warto się zatrzymać choć na chwilę, przeczytać tablicę informacyjną i spojrzeć z refleksją na miejsce, które natura powoli

odzyskuje.

— MOR Krawica **4** —

formalnie miejsce odpoczynku, ale w sezonie letnim pełni przede wszystkim funkcję plaży. Może być tu sporo osób — kąpielisko przyciąga turystów oraz rodziny z dziećmi.

— **Wieża widokowa Krzyże **5**** — niewysoka, ale oferuje piękny widok na Jezioro Nidzkie oraz przystań, która znajduje się tuż obok. To dobre miejsce na zdjęcie, chwilę odpoczynku i dostęp do infrastruktury (stojaki rowerowe, bary sezonowe, camping).

— **Leśniczówka Pranie **6**** — zaciszne, klimatyczne miejsce z muzeum poświęconym Konstantemu Ildefonsowi Gałczyńskiemu. Warto zajrzeć do kawiarni (sezonowo przed wjazdem do leśniczówki) lub sprawdzić, czy akurat odbywa się tu koncert plenerowy.

— **Ruciane-Nida **7**** — cel odcinka i dobre miejsce na dłuższy postój. Promenada nad Jeziorem Nidzkim,

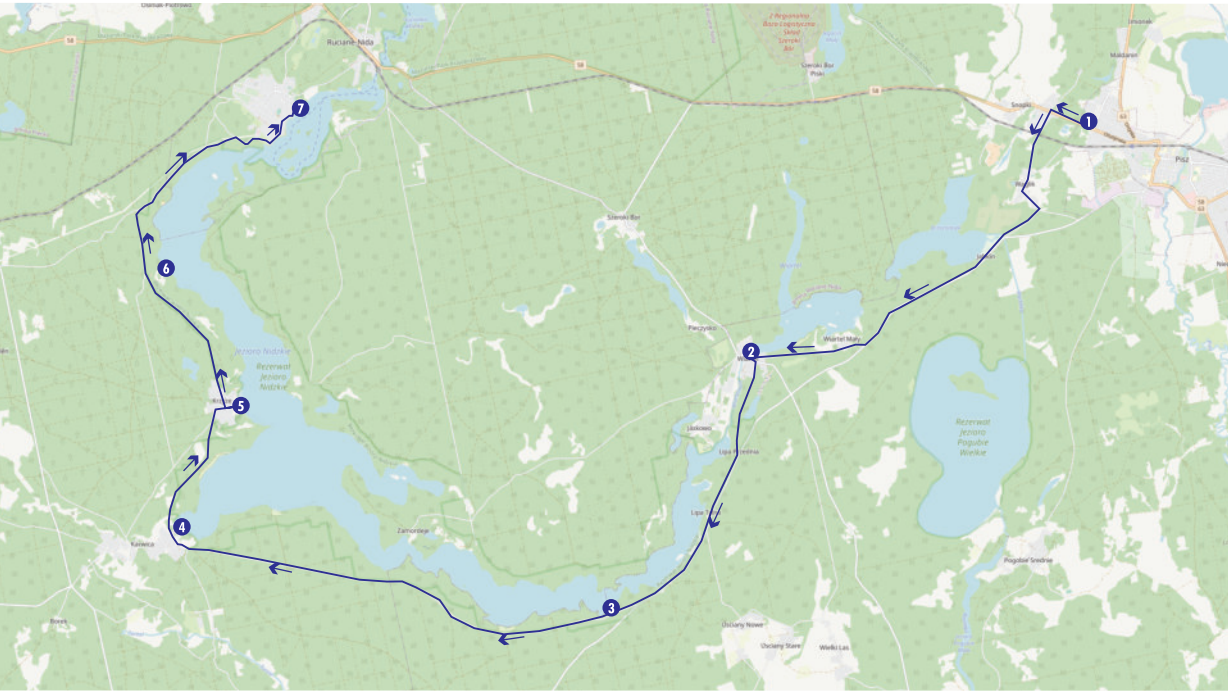

Lokalizacja Google Mapa
PISZ, Punkt startowy

[darektanski.pl/
!mpr/pisz-start](http://darektanski.pl/impr/pisz-start)

 Leśny odcinek szutrowej drogi w okolicach dawnego cmentarza w Przerośli. Cisza, zieleń i historia ukryta wśród drzew.

ok. 42 km 3–5 godz. z postojem na kawę i kulturę trudniejsza, szorstko i płasko.

Pobierz trasę GPS

W pełnej wersji przewodnika znajdziesz kody QR i linki do pobrania tras GPS w formatach GPX i KML – gotowe do wgrania na telefon lub licznik rowerowy.

Trasa
GPX

format
KML

KUP PRZEWODNIK

Pliki kompatybilne z Komoot

www.darektanski.pl/lmpr/

restaurację, sklepy, możliwość noclegu i uzupełnienia zapasów.

WSKAZÓWKI I OSTRZEŻENIA

— Nawigacja Google może wprowadzać w błąd — zwłaszcza na odcinku Wiartle → Lipa Przednia. Trasa fizycznie istnieje, ale nie jest

www.darektanski.pl

Godziny otwarcia atrakcji (dla planujących zwiedzanie)

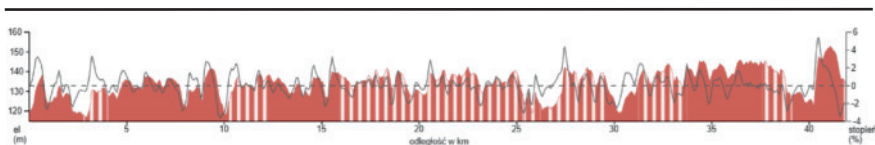
Miejsce	Godziny otwarcia	Uwaga
Leśniczówka	V–VIII: wt–nd 10 ⁰⁰ –17 ⁰⁰	Ostatnie wejście 15 minut przed zamknięciem. W dni koncertów możliwe wcześniejsze zamknięcie.
Pranie	IX–X: śr–nd 10 ⁰⁰ –17 ⁰⁰	
	III, IV, XI–XII: pn–sb 9 ³⁰ –15 ⁰⁰ /16 ⁰⁰	

oznaczona cyfrowo.

— Uwaga na zjazd do promenady w Rucianem-Nidzie — znajduje się między budynkami, łatwo go

przeoczyć.

— Poza sezonem letnim dostęp do sklepów i gastronomii jest ograniczony —

Objaśnienie profilu trasy

Wykres przedstawia przekrój wysokościowy całego odcinka – linia czarna pokazuje zmiany wysokości (w metrach), a tło informuje o rodzaju nawierzchni.

- Ciągłe czerwone wypełnienie oznacza nawierzchnię utwardzoną (asfalt, bruk, beton).
- Czerwone wypełnienie z pionowymi białymi paskami to nawierzchnia nieutwardzona – głównie szuter, piach lub leśne dukty.
- Oś pozioma pokazuje długość trasy w kilometrach, a oś pionowa – wysokość nad poziomem morza.

Wysokości są niewielkie, ale nawierzchnia zmienia się często – co warto uwzględnić przy planowaniu przejazdu.

niektóre punkty są zamknięte, dlatego warto zabrać ze sobą zapas wody i jedzenia.

— **Lepiej nie planować tego odcinka na dzień po deszczu** – piach i tarki robią się jeszcze trudniejsze.

— **Dojazd do Leśniczówki Pranie prowadzi pod strome wzniesienie** – my musieliśmy prowadzić rowery pod górę, a w drodze powrotnej zjeżdżać ostrożnie na hamulcach.

🕒 CZY WARTO?

Zdecydowanie! Mimo trudności, to jeden z najbardziej „mazurskich” odcinków – z pachnącym lasem, pustymi drogami i ukrytymi atrakcjami, które wprowadzą w klimat Mazur.

Informator terenowy

Odcinek między Piszem a Rucianem-Nidą nie obfituje w infrastrukturę, ale warto wiedzieć, gdzie po drodze można coś zjeść, uzupełnić zapasy, odpocząć z widokiem lub po prostu przypiąć rower i zejść z siodelka. Ten informator pomoże Ci zaplanować przerwy i wykorzystać w pełni to, co ten fragment Mazur ma do zaoferowania – od sklepu w Krzyżach, przez plażę w Krawicy, aż po koncert w leśnej scenie Prania.

Gdzie coś kupić lub zjeść po drodze?

Sklepy spożywcze:

- **Wiertle**: mały sklep spożywczy w centrum wsi.
- **Karwica**: Sklep Spożywczo–Przemysłowy, znajduje się tuż przy trasie MPR, trudno go przeoczyć..
- **Krzyże**: „Sklepik” spożywczy niedaleko wieży

widokowej.
— **Ruciane-Nida**: pełna infrastruktura (Biedronka, POLomarket, piekarnie, sklepy lokalne) – większość punktów znajduje się w dawnej Nidzie, czyli w pierwszej części miasta od strony trasy.

Gastronomia:

Choć miałem ze sobą

prowiant, zatrzymałem się na kawę i ciasto w **Bistro „Zielona Gęś”** (czynne sezonowo), tuż obok Leśniczówki Pranie. To był dobry wybór – chwila odpoczynku. Z menu wybrałem jedno z niezliczonych dań bezmięsnych – dla mnie w sam raz. Dla mięsożerców? Sądzę, że się nie zawiodą – patrząc na

zadowolonych gości, swojska kuchnia i porządne porcje robią robotę.

Warto jednak pamiętać, że bistro to znajduje się dopiero pod koniec trasy (jadąc od strony Pizsa). Na wcześniejszych etapach mijamy jeszcze inne punkty gastronomiczne, takie jak:

— **Podzamcze (Wiertel)** – miejsce z szeroką ofertą: restauracja, kawiarnia, cukiernia – w zależności od tego, na co masz ochotę. (darektanski.pl/impr/podzamcze)

— **Gospoda u Kaczorka (Krzyże)** – sezonowo czynna gospoda z ofertą gastronomiczną i noclegową, położona przy samej trasie. Dobre miejsce na postój, jeśli szukasz przerwy w drugiej części odcinka. (darektanski.pl/impr/ukaczorka)

Po sezonie letnim część lokali może być nieczynna – dobrze sprawdzić wcześniej lub zabrać coś awaryjnie na drogę.

INFRASTRUKTURA I PRZYPADNE PUNKTY PO DRODZE

— **Sklepy rowerowe:** Najbliższy sklep rowerowy

znajduje się dopiero w Rucianem-Nidzie. Na trasie brak możliwości naprawy roweru.

— **Stojaki rowerowe / bezpieczeństwo:**

Stojaki dostępne są przy MOR Wiertle, MOR Krawica oraz Wieży Widokowej w Krzyżach.

W Leśniczówce Pranie znajduje się stojak rowerowy przed wejściem – zostawiliśmy rowery z sakwami na ponad 30 minut i nie mieliśmy żadnych problemów. Miejsce wydaje się bezpieczne, ale oczywiście decyzja należy do Was.

— **Toalety publiczne:** Dostępne w MOR Wiertle i MOR Krawica.

W sezonie letnim również w Leśniczówce Pranie i na przystani w Krzyżach.

— **Widoki i miejsca odpoczynku:**

— Na trasie znajdują się liczne punkty z widokiem na Jezioro Nidzkie – warto zwolnić i rozglądać się szczególnie w połowie trasy i w rejonie Krzyży.

— Plaża z możliwością kąpielii znajduje się tuż przy MOR Krawica.

— Wieża Widokowa w Krzyżach znajduje się

obok przystani i pola kempingowego – to dobre miejsce na dłuższy postój.

— **Noclegi (gdyby ktoś planował inaczej):**

Choć nie polecam tego odcinka na nocleg, można znaleźć kilka opcji:

— Wiertle: ośrodki wypoczynkowe, pokoje do wynajęcia.
— Krawica: agroturystyka i pokoje.
— Krzyże: pole namiotowe, domki, pokoje, camping..

Kaplica sezonowa (Krzyże):

— W Krzyżach znajduje się połowa kaplica, w której latem odprawiane są niedzielne msze święte – ważna informacja dla osób wierzących.

Kultura wśród drzew – Leśniczówka Pranie

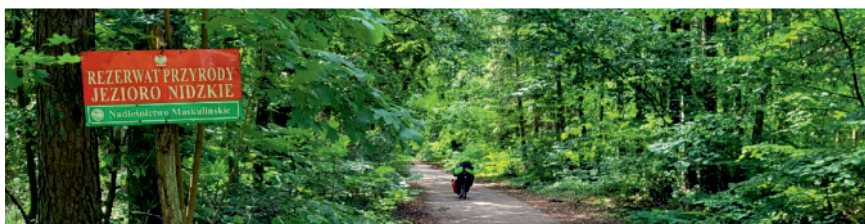
— Na terenie Leśniczówki Pranie znajduje się urokliwa plenerowa scena koncertowa, na której latem odbywają się koncerty, recitale i wydarzenia literacko-muzyczne. Aktualny program wydarzeń znajdziesz na stronie: darektanski.pl/impr/pranie

nie

Warto sprawdzić przed podróżą – może uda się połączyć wycieczkę z wyjątkowym koncertem.

Przejażdżka przez dzikie serce natury

to coś, co może skłonić nas, pasjonatów rowerowych, do zatrzymania się na chwilę i odkrycia uroku natury — Puszczy Piskiej. Ta pełna życia puszcza, największa na Mazurach, zajmująca obszar ponad 100 tysięcy hektarów, to prawdziwe królestwo przyrody, które częściowo przecina trasa Mazurskiej Pętli Rowerowej.

I Rezerwat przyrody Jezioro Nidzkie. Fragment trasy Mazurskiej Pętli Rowerowej w okolicach Rucianego-Nidy, przy granicy rezerwatu.

Zachowajmy spokój i przyjrzyjmy się temu bliżej. Tutaj, w samym środku tych zielonych, bujnych terenów, możemy uciec od miejskiego zgiełku i codziennej gonitwy. Puszcza Piska to znacznie więcej niż tylko lasy i ścieżki. To historia tkwiąca w korzeniach drzew, to dzika przyroda w całej swojej różnorodności, to bogactwo fauny i flory, w tym aż 33% wszystkich gatunków roślin w Polsce.

Odsuńmy się od hałasu, by posłuchać szumu rzek, brzęku wody uderzającej o brzegi i szmeru wiatru wśród wiekowych drzew. Tutaj czas zwalnia, a my, zanurzeni w tej otaczającej nas pięknie, znajdziemy spokój.

To miejsce, choć niedaleko od naszych codziennych szlaków, otworzy nam oczy na świat tajemnicznych bagien, ukrytych jezior i urokliwych strumieni. To kraina, gdzie natura wciąż zachwyca swoją różnorodnością: od sosnowych lasów po kwitnące barwnymi storczykami łąki, od łosi i saren po leniwie płynące koryta rzek, miejsce, gdzie fauna i flora istnieją w harmonii.

Te obszary ucierpiały w wyniku katastrofalnego huraganu w 2002 roku. Jednak ta historia ma

pozytywny przebieg. Zniszczenia stały się początkiem naukowego eksperymentu, pokazując siłę odradzającej się przyrody. Drzewa, które wydawały się stracone, dziś znów rosną dumnie, dowodząc siły procesu regeneracji natury.

Mazurska Pętla Rowerowa, przecinając obszary Puszczy Piskiej, otwiera przed nami drzwi do nieodkrytych zakątków. To tutaj, wiodąc od Orzysza przez Pisz, Ruciane-Nida, Mikołajki, aż po tereny tuż pod Mrągowem, skrywają się niezwykle historie. Przejażdżka rowerowa po tych ścieżkach odsłoni przed nami tajemnice przeszłości, od cmentarza dawnej wsi Przerośl, przez Wieżę Karabinów Maszynowych w Ruciane-Nida, po skansen w Kadzidłowie. To wyjątkowa okazja, by poznać historię zapomnianych wiosek, które wciąż tkwią w pamięci tych lasów.

Ta podróż rowerowa przez Puszcze Piską to nie tylko odkrywanie natury to także spotkanie z pięknymi widokami, przyjaznymi polanami na piknik czy miejscami idealnymi do obserwacji dzikiej fauny. Wsiądnijmy na rowery, odkryjmy nowe szlaki, wsłuchajmy się w opowieści. Oto więc Puszcza Piska, niezwykle królestwo natury i historii.

W sąsiedztwie Puszczy Piskiej

Na trasie Mazurskiej Pętli Rowerowej z Pisz do Ruciane-Nida nie tylko spotkamy się z urokami Puszczy Piskiej, ale również odkrywamy urokliwe Jezioro Nidzkie. Ten magiczny akwen znajduje się tuż obok trasy, oferując chwilę wytchnienia po aktywnym „kręceniu”.

Krzyże. Widok z wieży widokowej na Jezioro Nidzkie – jedno z najbardziej malowniczych miejsc na trasie MPR.

Jezioro Nidzkie, jedno z najdzikszych i malowniczych akwenów na Mazurach, stanowi oazę ciszy w otoczeniu bujnej natury Puszczy Piskiej. Położone na trasie z miejscowości Wiartel do Ruciane-Nida, jest ukrytym skarbem dla miłośników spokojnych wypadów rowerowych.

Wymiary tego jeziora robią wrażenie – rozciąga się na powierzchni od 1724 do 1831 ha, z licznymi wyspami o łącznej powierzchni 13 ha. Brzegi, często porośnięte gęstym lasem, nadają temu miejscu dzikiego charakteru. Łączna długość linii brzegowej wynosi aż 68400 m, co sprawia, że odkrywanie każdej zatoczki staje się wyjątkową przygodą.

Nad zbiornikiem tym znajdziemy m.in. port w Rucianem-Nidzie, gdzie można podziwiać naturalne piękno jeziora. Podążając brzegiem, odkryjemy pełne klimatu miejsca, takie jak Leśniczówka Pranie, które zachęcają do poznania historii tego regionu.

Wokół jeziora rozciąga się kraina ptaków i ryb – z odosobnionymi wyspami, malowniczymi zato-

czkami i niezwykłym bogactwem przyrodniczym.

Jezioro Nidzkie leży na obszarze chronionego krajobrazu i otacza je niepowtarzalna atmosfera spokoju i naturalnego piękna. Znane jako jedno z najpiękniejszych miejsc w Polsce, jego wody łączą się z jeziorem Beldany poprzez malownicze Guzianki, tworząc trasę wyjątkową dla miłośników żeglugi i rekreacji wodnej. Chociaż pływanie po jeziorze jest wymagające z powodu zmieniających się wiatrów i mielizn, to jednak niezwykle bogactwo przyrodnicze i urokliwe miejsca zapraszają do eksploracji tego magicznego akwenu.

Jadąc szlakiem Mazurskiej Pętli Rowerowej, mijamy urokliwe Jezioro Nidzkie – położone tuż przy granicy Puszczy Piskiej. Jezioro Nidzkie przyciąga nie tylko „wodniaków”^{*}. To także miejsce dla tych, którzy na rowerze szukają ciszy, widoków i bliskości natury.

^{*} **Wodniak** – potocznie: osoba uprawiająca sporty lub turystykę wodną, np. żeglarz, kajakarz, motorowodniak czy miłośnik rekreacji na jeziorach i rzekach.

Przez wieś Wiartel do Leśniczówki Pranie

Rozpoczynamy pierwszy dzień przygody na Mazurskiej Pętli Rowerowej. Będziemy przenikać przez historię, krajobrazy i miejsca, które czynią tę trasę wyjątkową. Odwiedzimy wieś Wiartel – osadę z przemysłową i turystyczną przeszłością – oraz inne fascynujące punkty, takie jak dawny cmentarz w Przerośle czy urokliwa Karwica. To odcinek, który łączy przyrodę z historią – idealny na rozpoczęcie podróży przez Mazury.

Wiartel

Lokalizacja Google Mapa
MOR Wiartel

[darektanski.pl/
impr/mor-w](http://darektanski.pl/impr/mor-w)

Pierwszym przystankiem jest Wiartel – wieś położona w otoczeniu Puszczy Piskiej, nad jeziorem o tej samej nazwie. To tu historia przemysłu i turystyki spletają się w niezwykle sposób, kształtując charakter tego miejsca przez wieki. Wiartel, oddalony o ok. 10 km od Pisz, to także lokalizacja pierwszego MOR-u (Miejsca Obsługi Rowerzystów) na trasie Mazurskiej Pętli Rowerowej.

Dzieje tej wsi sięgają XVI wieku, kiedy działał tu zakład hutniczy. W kolejnych latach powstał dworzec gościnny i znana wytwórnia likieru Kosakencaffe. Podczas II wojny światowej oraz w latach powojennych miejscowość była

Jezioro Wiartel. Widok z Miejsca Obsługi Rowerzystów – pierwszy postój na trasie Mazurskiej Pętli Rowerowej.

MOR w Wiartlu. Pierwszy punkt obsługi rowerzystów na trasie Mazurskiej Pętli Rowerowej.

świadczeniem dramatycznych wydarzeń – w tym ataku na posterunek Milicji Obywatelskiej w 1946 roku.

W okresie PRL-u Wiartel przechodził przemiany – od zakładów przemysłowych do rozwoju turystyki. W latach 1958–1990 funkcjonowała tu ferma zwierząt futerkowych. Po jej zamknięciu wieś ponownie zwróciła się ku turystyce, z czego korzystamy do dziś jako rowerzyści.

Jezioro Wiartel

Jezioro Wiartel, położone w sercu Puszczy Piskiej, to jeden z najbardziej charakterystycznych elementów krajobrazu tej okolicy. Bliskość wsi o tej samej nazwie czyni ten zbiornik wyjątkowo atrakcyjnym zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających.

Akwen ten wyróżnia się dobrze rozwiniętą linią brzegową o długości około 12,5 km oraz zróżnicowanym ukształtowaniem dna. Jego dwie

części – północna (Przylasek) i południowa – oferują kontrastujące widoki: od łagodnych, płaskich brzegów po strome skarpy. To właśnie ta zmienność krajobrazu nadaje jezioru wyjątkowy charakter.

Wiartel sąsiaduje z jeziorami Brzozolasek, Jaśkowo, Nidzkie i Pogubie Wielkie. Otoczony zwartym kompleksem leśnym Puszczy Piskiej stanowi idealne miejsce do wypoczynku i aktywności na świeżym powietrzu.

Jezioro jest popularne wśród wędkarzy – można tu złowić m.in. szczupaka, okonia, węgorza czy leszcza. Przejrzystość wody sięgająca 1,5 metra oraz bogate życie roślinne i zwierzęce tworzą złożony, dobrze zachowany ekosystem.

To nie tylko dobre miejsce na odpoczynek, ale również przestrzeń do cichego kontaktu z mazurską przyrodą – idealne dla tych, którzy chcą odkrywać naturę z bliska i w spokoju.

Dawny cmentarz w Przeroślu

Lokalizacja Google Mapa
PRZEROŚL

[darektanski.pl/
!mpr/przerosl](http://darektanski.pl/impr/przerosl)

Kontynuując trasę Mazurskiej Pętli Rowerowej, około 7 km dalej (lub 17 km od Pisz), natrafiamy na dawny cmentarz ewangelicki w Przeroślu – jedno z wielu zapomnianych miejsc w Puszczy Piskiej.

Dziś to uroczysko, dawniej wieś położona w granicach gminy Pisz.

Przerośl była osadą służebną, związaną z kolonizacją Wielkiej Puszczy w czasach komturstwa piskiego. Ziemiańska, należąca do tzw. wolnych (czyli drobnego rycerstwa), pełniła funkcję służby rycerskiej. Wieś została lokowana w 1562 roku z nadania księcia Albrechta. Nazwa Przerośl najprawdopodobniej pochodzi od imienia pierwszego właściciela – Wojtka Przyrośli – a sama osada była powiązana z księżęcą budą myśliwską zwaną również „Przyrośl”.

Do końca lat 40. XX wieku na terenie dzisiejszego Nadleśnictwa Pisz istniało około 30 mazurskich wsi. Po II wojnie światowej znaczna część tych osad została opuszczona lub zanikła w wyniku przesiedleń i napływu ludności. Dziś pozostałością po wielu z nich są nieużytkowane cmentarze ewangelickie – takie jak ten w Przeroślu.

Tego typu miejsca, często zlokalizowane

3

Przerośl. Ślad po zaginionej wiosce w Puszczy Piskiej. Tablica informacyjna i zachowany cmentarz przypominają o historii osady, która zniknęła z mapy, lecz wciąż żyje w pamięci lasu.

4

MOR Karwica. Idealna przystań dla rowerzystów ceniących odpoczynek nad jeziorem.

w malowniczym otoczeniu przyrody, są obecnie częścią Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Las Mazurskie” oraz Mazurskiego Parku Krajo-
brazowego. W 2014 roku zinwentaryzowano wszystkie 46 nieczynnych cmentarzy na terenie Nadleśnictwa Pisz, co czyni ten obszar jednym z najbogatszych w tego typu obiekty w województwie warmińsko-mazurskim.

Karwica

Lokalizacja Google Mapa
MOR Karwica

[darektanski.pl/
!mpr/mor-k](http://darektanski.pl/impr/mor-k)

Wdalszej części naszej trasy, około 9 km dalej (lub 26 km od Pisz), znajduje się kolejne warte uwagi miejsce – wioska Karwica, położona w pobliżu Jeziora Nidzkiego.

Nazwa Karwica wywodzi się od pruskiego słowa *curvis*, oznaczającego

„wół”. Znaleźiska archeologiczne wskazują, że już w czasach staropruskich istniała tu osada, co świadczy o długiej historii tego terenu.

Podczas II wojny światowej Karwica była świadkiem dramatycznych wydarzeń. W wyniku działań Armii Czerwonej znaczna część wsi została zniszczona i splądrowana – przetrwało tylko kilka rodzin. Wśród ofiar znaleźli się nadleśnicy Marian Maskuliński oraz gajowy, którzy zostali zamordowani przez niemieckich morderców. Ich ciała odnaleziono dopiero po dwóch latach. Pomnik upamiętniający ich śmierć do dziś przypomina o tych tragicznych wydarzeniach.

Pomimo trudnej przeszłości, w latach 60. XX wieku Karwica zyskała nową tożsamość – stała się modnym miejscem letniego wypoczynku, odwiedzanym przez artystów i twórców, m.in. reżysera Andrzeja Żuławskiego i aktorkę Sophie Marceau.

Dziś Karwica nadal cieszy się popularnością.

Turyści znajdują tu prywatne kwatery, pensjonat nad jeziorem, sklepy, restauracje, kościół oraz port z udogodnieniami dla żeglarzy – w tym przysznice i miejsce do slipowania łodzi.

Krzyże

Lokalizacja Google Mapa
Wieża Widok. Krzyże

[darektanski.pl/
!mpr/ww-k](http://darektanski.pl/impr/ww-k)

Pierwsza wieża widokowa na naszym odcinku Mazurskiej Pętli Rowerowej znajduje się we wsi Krzyże, oddalonej o kolejne 4 km (około 30 km od Pizsa).

Krzyże to miejsce niezwykle – legendarne od lat. To tutaj odpoczywali i tworzyli czołowi polscy artyści, z których wielu do dziś ma w tej wiosce swoje domy. Żartuje się, że więcej tu mieszkańców sezonowych niż stałych, a niektórzy prowadzą wręcz podwójne życie – dzieląc czas między Krzyże a wielkie miasto.

Malarz Andrzej Strumiłło mawiał: „Senne Krzy-

Krzyże. Wieża widokowa oraz przystań nad Jeziorem Nidzkim – popularny punkt odpoczynku i obserwacji jeziora.

że są sposobem na życie.” Ta malownicza wieś od lat przyciąga ludzi sztuki – to tu powstają wiersze, obrazy, piosenki i książki. Już przed wojną istniała tu gospoda prowadzona przez Mazura Ottona Lipkę, działały sklepy, klub sportowy, chór oraz grupa taneczna. Klimat twórczy nigdy nie zniknął – Krzyże opisywali m.in. Igor Newerly i Agnieszka Osiecka, która regularnie odwiedzała wieś, zatrzymując się w słynnej kwaterze „u babci Augusty”.

To miejsce inspirowało również Andrzeja Wajdę, Daniela Olbrychskiego, Marylę Rodowicz, Edwarda Stachurę czy Seweryna Krajewskiego. W ich opowieściach Krzyże jawiły się jako wieś magiczna, spokojna i pełna uroku.

Dziś Krzyże to nadal popularna letniskowa miejscowość z barem, polem namiotowym, ośrodkiem wypoczynkowym, przystanią, wypożyczalnią sprzętu wodnego i czarterem jachtów. Latem odbywają się tu nabożeństwa w polowej kaplicy wśród drzew.

Po artystycznych Krzyżach kierujemy się dalej – kolejne 4 km trasy (czyli 34 km od Pizsa) prowadzą nas do Leśniczówki Pranie, w której mieści się Muzeum Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego.

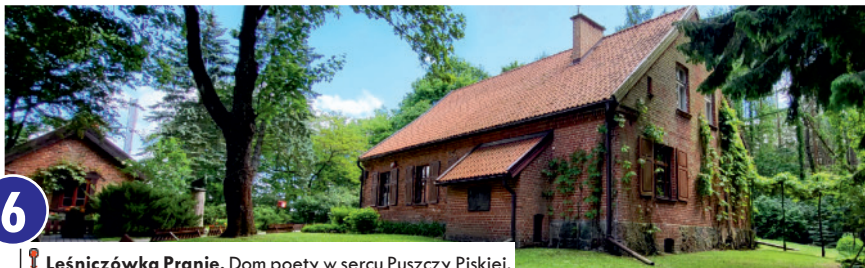
Świadectwo twórczości i spuścizny Gałczyńskiego

Lokalizacja Google Mapa
Leśniczówka Pranie

[darektanski.pl/
!mpr/lp](http://darektanski.pl/impr/lp)

Leśniczówka Pranie, położona nad brzegiem jeziora Nidzkiego w sercu Puszczy Piskiej, to miejsce wyjątkowe – tu wciąż żyje duch poezji Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego. Od pierwszej wizyty po lata spędzone wśród natury,

6

Leśniczówka Pranie. Dom poety w sercu Puszczy Piskiej.

stała się dla poety nie tylko azylem, ale i źródłem głębokiej inspiracji.

Leśniczówka powstała około 1880 roku i pierwotnie nosiła nazwę Seehorst. Polska nazwa „Pranie” pochodzi od zjawiska mgły unoszącej się nad pobliską łąką — Mazurzy mówili, że „tu się pralo”. To właśnie tutaj Gałczyński, zmagając się z problemami zdrowotnymi i życiowymi, znalazł spokój i natchnienie.

W Praniu powstały jedno z jego najważniejszych dzieł: Kronika Olsztyńska, Niobe, Wit Stwosz, Chryzostoma Bulwecia podróż do Ciemnogrodu — utwory, które do dziś poruszają czytelników.

Dziś Leśniczówka mieści muzeum poświęcone poecie. Oprócz pałatek, odwiedzający mogą zobaczyć nowoczesną, multimedialną wystawę, która w 2023 roku została całkowicie odświeżona. Ekspozycja pokazuje nie tylko życie Gałczyńskiego, ale także jego związki z Mazurami i żoną Natalią.

Pranie tętni życiem również latem — odbywają się tu koncerty, wystawy, spotkania autorskie i poetyckie wieczory. To miejsce, gdzie słowo spotyka się z muzyką, a natura z kulturą.

Leśniczówka Pranie to nie tylko opowieść o jednym artyście — to przestrzeń, w której twórczość naprawdę zapuszcza korzenie. Każdy, kto tu przyjedzie, może poczuć puls poezji i piękno ciszy, która mówi więcej niż tysiące słów.

A zaledwie kilka kilometrów dalej — Ruciane-Nida. Miejsce, gdzie kończy się ten odcinek trasy, ale może właśnie zaczyna się Twój mazurski odpoczynek...

i INFORMACJE PRAKTYCZNE

— Muzeum Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego

🎫 Ceny biletów:

- Wstęp na teren (bez zwiedzania): 3 zł/os.
- bilet normalny: 15 zł
- bilet ulgowy: 7 zł
- przewodnik dla grup: od 60 zł/grupa
- Koncerty — według programu sezonowego Prania

📍 Adres:

12-220 Pranie 1

☎ tel. 87 425 62 48

✉ muzeumpranie@tlen.pl

🌐 lesniczowkapranie.art.pl

🕒 Godziny otwarcia:

- **III–IV:** wt–sb 10:00–16:00 nd, pn, święta — nieczynne.
- **V–VIII:** wt–nd 10:00–17:00; pn — nieczynne.
- **IX–X:** śr–nd 9:00–17:00; pn, wt — nieczynne.
- **XI–II:** Godziny otwarcia dostępne na stronie muzeum.

Godziny mogą się zmieniać — najlepiej sprawdzić na stronie muzeum lub zadzwonić. Dane dotyczą 2025r.

I Leśniczówka Pranie. Z zewnątrz – poetycki azyl w sercu Puszczy Piskiej, w środku – nowoczesna, multimedialna ekspozycja ukazująca życie i twórczość poety Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego. Miejsce, które zaskakuje formą i klimatem.

MOR Ruciane-Nida. Charakterystyczna konstrukcja w centrum miejscowości – jedyny taki punkt odpoczynku na trasie Mazurskiej Pętli Rowerowej.

Ruciane-Nida

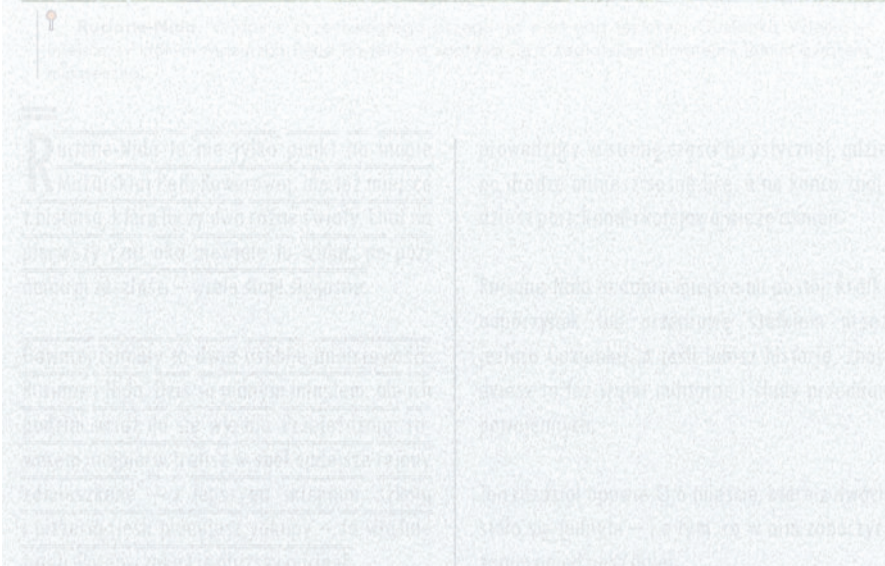
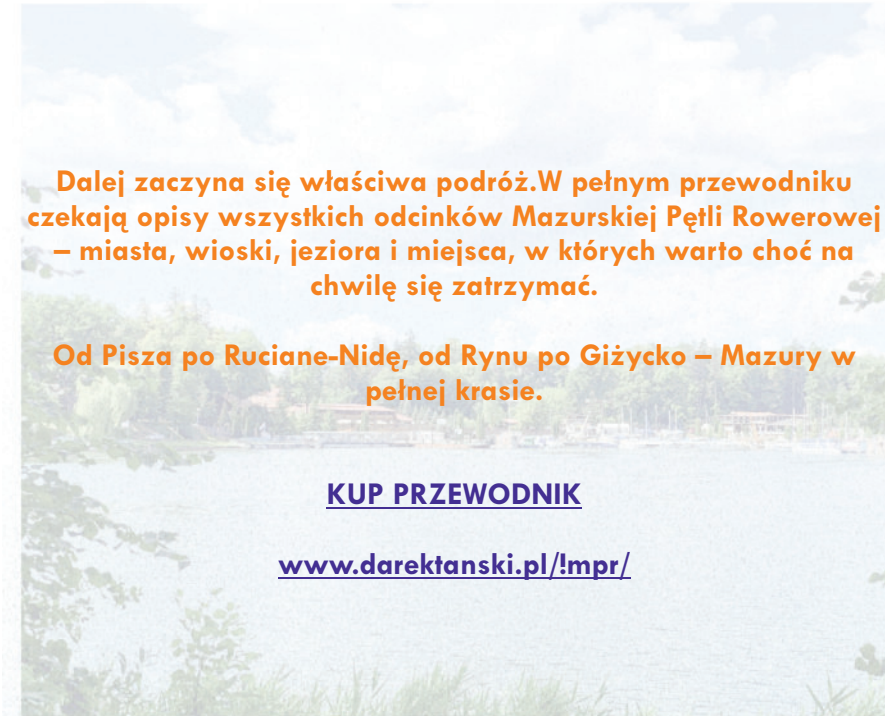
Miasto, które powstało z połączenia dwóch światów

Dalej zaczyna się właściwa podróż. W pełnym przewodniku czekają opisy wszystkich odcinków Mazurskiej Pętli Rowerowej – miasta, wioski, jeziora i miejsca, w których warto choć na chwilę się zatrzymać.

Od Pisz po Ruciane-Nidę, od Rynu po Giżycko – Mazury w pełnej krasie.

KUP PRZEWODNIK

www.darektanski.pl/!mpr/

Na tej i kolejnych stronach znajduje się miejsce na pieczątki, bilety czy inne pamiątki z trasy. Możesz zabrać książkę ze sobą w podróż (tak, wiem — to dodatkowe kilometry), ale dzięki temu stworzysz własny dziennik wyprawy. Zbieraj pieczątki z odwiedzonych miejsc, wklejaj bilety, ulotki czy notatki — niech ta książka stanie się Twoją osobistą kroniką Mazurskiej Pętli Rowerowej.

Pisz

Ruciane-Nida

Mikołajki

Mrągowo

Ryn

Wilczy Szaniec

Sztynort

Mamerki

Węgorzewo

Giżycko

Orzysz

Indeks eksploratora

Spis na szybko	5
Wprowadzenie do wydania drugiego	7

Witaj,

poszukiwaczu przygód na dwóch kółkach! (...)	9
--	---

Wstęp

Rowerowa pasja, podróże i wspólna inspiracja	10
Rowerem przez Mazurskie Wzgórza	12
Pierwsze obroty kółek	12
W głąb przygody	13
Owoc przygody	13
Zawartość przewodnika	14
Szlakiem obrazów – co było na trasie	15

Mazurska Pętla Rowerowa

Odkrywanie Mazur na rowerze	17
Wzdłuż Szlaku Wielkich Jezior	18
Szlakiem obrazów – co było na trasie	19
Trasa MPR	20
Profil wysokości – czyli Mazury z perspektywy nachylenia	22
Bogactwo kultury, historii i przyrody	23
Skarby przyrody Mazur	23
Różnorodność atrakcji	23
Przygotowanie do rajdu	27
Jak dojechać?	27
Wybór punktu startowego	29
Alternatywny punkt startowy	30
Poza trasę	31
Różnorodność trasy	32
Z kim pojechać na trasę?	32
Dzieci na trasie	34
Kiedy zaplanować wyjazd?	34
Noclegi na szlaku	35
Dostępność sklepów i zapasów	36
Co warto ze sobą zabrać?	37
Jak zwiedzać?	38
Mapy i nawigacja na szlaku	39
Pomysł na pętlę, czyli sposoby na przejazd przez MPR	41
Pełne zwiedzanie (14+3 dni)	42
Checklista noclegów	54
Techniczny przejazd trasą MPR	55
Tydzień na Mazurach (7 dni)	59

Pisz

Miasto, które kryje wiele tajemnic	69
Jak wystartować w Piszcu?	70
Mieszanka kultur i burzliwych dziejów	74
Symbol Piszca	74

Okrywanie tajemnic Płoty	25
Sekretne drzwi do Mazur	25
Rynek Miasta	27
Kamienica Babci	26
Pomnik Melchiora Witkiewicza	26
Porostolecki zamek	26
Kościół pw. św. Jana Chrzciciela	26
Wiaty Gródek	26
Podróż do czasów II Wojny Światowej	26
Nowoczesne zakończenie dnia	26
Przewodnik	26

Jeśli ten fragment Cię wciągnął — to dopiero początek.

W pełnym przewodniku znajdziesz opisy wszystkich miejsc na trasie Mazurskiej Pętli Rowerowej, setki zdjęć, mapy, pomysły na postoje i skrótty.

To przewodnik z trasy — nie z za biurka. Z Mazurami w tle i rowerem pod ręką. Zobacz pełną wersję na:

www.darektanski.pl!/mpr/

KUP PRZEWODNIK